

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

TRANSFORMING SCHOOLS INTO INCLUSIVE HUBS

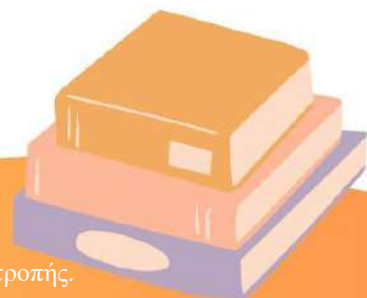
ΠΕ2: Χαρτογράφηση της Υφιστάμενης Κατάστασης και του Οικοσυστήματος

Κοινή έκθεση και συστάσεις

Συντάχθηκε από το **CARDET**

31 Ιανουαρίου 2024

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η παρούσα δημοσίευση αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο του/της/των συγγραφέα/-ων
και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των
πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Πληροφορίες σχετικά με το έργο:

Τίτλος Έργου	Ολιστική προσέγγιση για μετασχηματισμό των σχολείων σε κέντρα συμπερίληψης
Ακρωνύμιο Έργου	Inclusive Hubs
Αριθμός Έργου	2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160
Συντονιστής/-τρια Έργου	Åbo Akademi (Φινλανδία)
Εταίροι Έργου	Närpes stad Bildningsavdelningen (Φινλανδία) CARDET (Κύπρος) Ινστιτούτο Ανάπτυξης (Κύπρος) ΚΜΟΠ Education & Innovation Hub (Ελλάδα) Right Challenge (Πορτογαλία)

Πληροφορίες σχετικά με το παρόν έγγραφο:

Τίτλος Εγγράφου	Έκθεση Αναφοράς
Συγγραφέας Εγγράφου	CARDET
Έκδοση	2.0
Ημερομηνία	31/01/2024

Σημείωση για ελληνική μετάφραση: Στο παρόν αρχείο, όπου χρησιμοποιείται το αρσενικό γραμματικό γένος αναφέρεται και στα δύο φύλα, αποκλειστικά για σκοπούς συντομίας και ευκολίας στην ανάγνωση, χωρίς εσκεμμένη διάκριση προς το θηλυκό φύλο.

Περιεχόμενα

Σελίδα

1. Περίληψη	4
2. Εισαγωγή	5
3. Μεθοδολογία Έρευνας	6
4. Αποτελέσματα Έρευνας Γραφείου	7
4.1. Προκλήσεις	7
4.2. Ανάγκες	10
4.3. Εθνικές Πολιτικές	12
4.4. Συλλογή Βέλτιστων Πρακτικών	14
5. Αποτελέσματα Έρευνας Πεδίου	36
5.1. Δημογραφικά Στοιχεία	36
5.2. Διαφορές στις Χώρες Υποδοχής	37
5.3. Προκλήσεις	38
5.4. Ανάγκες	42
5.5. Καλές Πρακτικές	43
6. Σχέδιο Δράσης Inclusive Hubs	46
7. Συμπέρασμα	48
8. Αναφορές	49
9. Παραρτήματα	50
9.1. Έντυπο Συγκατάθεσης	50
9.2. Ερωτήσεις Έρευνας Πεδίου	51

1. Περίληψη

Η παρούσα έκθεση αναφοράς περιγράφει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την κοινωνική ένταξη των μεταναστών/ προσφύγων μαθητών στη Φινλανδία, την Πορτογαλία, την Κύπρο και την Ελλάδα. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου Inclusive Hubs, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+ της ΕΕ και στο οποίο συμμετέχουν έξι οργανισμοί-εταίροι από την Κύπρο, την Πορτογαλία, την Ελλάδα και τη Φινλανδία.

Ο κύριος στόχος του έργου είναι να μειώσει τα εμπόδια συμπερίληψης, εστιάζοντας στην εκπαίδευση, την εκμάθηση γλωσσών, την πολιτιστική διαμεσολάβηση, την υγεία και την ευημερία και μετατρέποντας τα σχολεία σε κέντρα συμπερίληψης. Οι ειδικοί στόχοι είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη ενός τεκμηριωμένου ολικού σχολικού και κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή 4 σχολείων σε κέντρα συμπερίληψης.
- Ανάπτυξη των ικανοτήτων των διευθυντών των σχολείων, των εκπαιδευτικών, του προσωπικού των σχολείων και των τοπικών φορέων για την καλύτερη υποστήριξη της ένταξης των μεταναστών μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία.
- Ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων, της ευημερίας και της ανθεκτικότητας των μεταναστών μαθητών και των οικογενειών τους.
- Ανάπτυξη της ικανότητας των γονέων μεταναστών να ενεργούν ως πολιτισμικοί διαμεσολαβητές και διερμηνείς στα τοπικά σχολεία.

Οι κύριες ομάδες-στόχοι του έργου περιλαμβάνουν εκπαιδευτές και εμπειρογνώμονες, σχολεία, μετανάστες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Τα κύρια αποτελέσματα του έργου θα είναι:

1. Μια έκθεση σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση, ως πλαίσιο έρευνας και ανάλυσης αναγκών, η οποία θα καθοδηγήσει την ανάπτυξη του υλικού.
2. Ένα αναλυτικό πρόγραμμα και μια εργαλειοθήκη για εκπαιδευτές, εμπειρογνώμονες, σχολεία και τοπικούς φορείς με βασικές θεματικές ενότητες και πρακτική καθοδήγηση για την υποστήριξη της ένταξης των μεταναστών.
3. Ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων και εφαρμογής για τη μετατροπή των σχολείων σε κέντρα συμπερίληψης σε όλες τις χώρες-εταίρους.

Η παρούσα συλλογική έκθεση είναι το τελικό προϊόν του πρώτου πακέτου εργασίας, το οποίο συνοψίζει τα αποτελέσματα των εθνικών ερευνητικών εκθέσεων της Φινλανδίας, της Κύπρου, της Πορτογαλίας και της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει στις προκλήσεις και τις ανάγκες, τις υφιστάμενες πολιτικές και τις βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τη συμπερίληψη των μεταναστών/προσφύγων μαθητών και καταλήγει σε καίριες συστάσεις.

2. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί δραματικά ο αριθμός των μεταναστών και των προσφύγων που καταφεύγουν στην Ευρώπη, φτάνοντας το 1,14 εκατομμύριο το 2021 ([European Commission, 2021](#)) με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών /προσφύγων μαθητών στα σχολεία.

Οι χώρες-εταίροι φαίνεται να φιλοξενούν μεγάλο αριθμό μεταναστών/ προσφύγων μαθητών στα εθνικά σχολεία. Στην Πορτογαλία, κατά το σχολικό έτος 2020 - 2021, εγγράφηκαν 150.908 αλλοδαποί μαθητές, κυρίως από τη Βραζιλία, ιδίως στην κατηγορία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ([DGEEC, 2022](#)). Στην Ελλάδα, δεν υπάρχει συγκεκριμένος αριθμός, αλλά η πλειονότητα των εγγεγραμμένων μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το 2021 προέρχονταν από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ([Hellenic Statistical Authority, 2022](#)). Στη Φινλανδία, το 8,5% του πληθυσμού έχει αλλοδαπή καταγωγή από την Ανατολική Ευρώπη, την Ουκρανία και τη Βόρεια Αφρική. Από το 2015, η χώρα φιλοξενεί αιτούντες άσυλο από τη Μέση Ανατολή ([Statista, 2022](#) & [Statistics Finland 2022](#)). Στην Κύπρο, εκτός από τους οικονομικούς μετανάστες, υπάρχει μεγάλος αριθμός αιτούντων άσυλο και προσφύγων από τη Μέση Ανατολή. Στατιστικά στοιχεία για το 2020-2021 αναφέρουν ότι το 18,92% των μαθητών στα δημοτικά σχολεία έχουν μεταναστευτική βιογραφία, το 18,64% στα γυμνάσια και το 13,76% στα λύκεια, με την πλειοψηφία να προέρχεται από τη Συρία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Γεωργία και την Ελλάδα ([MOEC Annual Report, 2021](#)).

Η εκπαίδευση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ομαλή ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων μαθητών στις χώρες υποδοχής ([European Commission, 2019](#)). Τα τελευταία χρόνια, οι χώρες εταίροι θέσπισαν νόμους για την προστασία του δικαιώματος στην εκπαίδευση και υιοθέτησαν πολιτικές και πρακτικές για την υποστήριξη των μεταναστών/ προσφύγων μαθητών στα σχολεία. Παρά τα μέτρα αυτά, τα οποία θα παρουσιαστούν στη συνέχεια της παρούσας έκθεσης, η έρευνα γραφείου και η έρευνα πεδίου αναδεικνύουν τις προκλήσεις και τις επείγουσες ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε όλες τις χώρες-εταίρους, γεγονός που δικαιολογεί την ανάγκη για το έργο Inclusive Hubs.

3. Μεθοδολογία Έρευνας

Η μεθοδολογία της έρευνας του έργου Inclusive Hubs αποτελείται από δύο φάσεις:

- Έρευνα γραφείου:** Κάθε χώρα-εταίρος διεξήγαγε μια σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με την κατάσταση της ένταξης των μεταναστών/ προσφύγων μαθητών στη σχολική εκπαίδευση, με έμφαση στις προκλήσεις, τις ανάγκες, τις υφιστάμενες εθνικές πολιτικές και τις βέλτιστες πρακτικές στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Για τη διεξαγωγή της Συστηματικής Βιβλιογραφικής Ανασκόπησης (SLR), οι εταίροι χρησιμοποίησαν διάφορες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, επίσημες εκθέσεις της ΕΕ και των κρατών μελών και δημόσιες διασκέψεις, που καλύπτουν τα τελευταία 10 χρόνια (2013-2023). Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν τα εξής:
  - Ποιο είναι το καθεστώς/η κατάσταση της κοινωνικής ένταξης των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στα τοπικά σχολεία;
  - Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των εθνικών σχολείων όσον αφορά την ένταξη των μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο;
  - Ποιες είναι οι κύριες ανάγκες των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των εθνικών σχολείων;
  - Ποιες είναι ορισμένες εθνικές πολιτικές που εφαρμόζονται ήδη όσον αφορά την ένταξη στα σχολεία;
  - Ποιες είναι ορισμένες καλές πρακτικές που εφαρμόζονται για την ένταξη στα σχολεία;
- Έρευνα Πεδίου:** Κάθε χώρα-εταίρος διεξήγαγε ομάδες εστίασης και διένειμε ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια σε μετανάστες μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς και τοπικούς φορείς. Οι συμμετέχοντες παρείχαν τη συγκατάθεσή τους για τη χρήση των δεδομένων μέσω γραπτού εντύπου (Παράρτημα 1). Οι ερωτήσεις των ομάδων εστίασης και της έρευνας κάλυπταν τους ίδιους θεματικούς τομείς με την έρευνα γραφείου (προκλήσεις, ανάγκες, καλές πρακτικές), ενώ παράλληλα εξέταζαν τις διαφορές μεταξύ των σχολείων στις χώρες καταγωγής και υποδοχής (Παράρτημα 2).

4. Αποτελέσματα Έρευνας Γραφείου

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας γραφείου χρησιμοποιείται μια θεματική προσέγγιση, που επιτρέπει τον εντοπισμό κοινών προκλήσεων και αναγκών σε όλες τις χώρες εταίρους. Στο τέλος της ενότητας, παρατίθεται μια συγκεντρωτική παρουσίαση των υφιστάμενων εθνικών πολιτικών και βέλτιστων πρακτικών ανά χώρα εταίρο για σκοπούς κινητοποίησης.

4.1. Προκλήσεις

Σύμφωνα με τις εκθέσεις της έρευνας γραφείου, οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μαθητές είναι οι εξής:

- **Γλώσσα/επικοινωνία.** Αυτή είναι μια κοινή πρόκληση σε όλες τις χώρες εταίρους. Ακόμη και στην Πορτογαλία, η γλώσσα εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο ένταξης, παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι μετανάστες προέρχονται από πορτογαλόφωνες χώρες (Brazil, PALOP) και η μητρική τους γλώσσα είναι παρόμοια με αυτή της Πορτογαλίας. Η περιορισμένη γνώση της επίσημης γλώσσας διδασκαλίας μπορεί να εμποδίσει την ικανότητα των μαθητών να επικοινωνούν με τους συμμαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Ένα έτος προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης στη Φινλανδία ή 2 έτη γλωσσικής υποστήριξης στην Κύπρο δεν φαίνεται να επαρκούν για τις γλωσσικές ανάγκες των μαθητών.¹
- **Χαμηλή συμμετοχή/παρουσία.** Λόγω των εμποδίων επικοινωνίας, οι μετανάστες μαθητές δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν τη μαθησιακή διαδικασία ή να συμμετάσχουν σε άλλες σχολικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα χαμηλή συμμετοχή, χαμηλές επιδόσεις και/ή μειωμένη παρουσία. Ορισμένοι από τους μαθητές καταφθάνουν στη μέση της σχολικής χρονιάς ή στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης με περιορισμένη προηγούμενη εκπαίδευση, γεγονός που καθιστά ακόμη πιο δύσκολο να αντεπεξέλθουν στις σχολικές προσδοκίες. Στην Πορτογαλία και την Κύπρο, οι μαθητές μπορεί να επαναλαμβάνουν τάξεις ή να φοιτούν σε χαμηλότερα ακαδημαϊκά επίπεδα από το πραγματικό τους επίπεδο λόγω γλωσσικών εμποδίων ή χαμηλών δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής. Τα ζητήματα αυτά, σε συνδυασμό με την υψηλή κινητικότητα των μεταναστών/ προσφύγων, μπορεί να οδηγήσουν σε πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, όπως συμβαίνει στην Κύπρο, την Πορτογαλία και την Ελλάδα.²
- **Διακρίσεις/κοινωνικός αποκλεισμός.** Στην Κύπρο, τη Φινλανδία και την Πορτογαλία, οι πολιτισμικές διαφορές των μεταναστών μαθητών /προσφύγων (πρότυπα, εκπαιδευτικές πρακτικές, εθνικότητα κ.λπ.) μπορεί να οδηγήσουν σε κοινωνικό αποκλεισμό και διακρίσεις από τους συμμαθητές ή/και τους εκπαιδευτικούς, ένα ζήτημα που επηρεάζει την ευημερία και την ακαδημαϊκή τους πρόοδο/κοινωνικό αποκλεισμό.

¹ Με βάση τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων αξιολόγησης του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) στην Κύπρο το 2021, από το 91% των μαθητών του δημοτικού σχολείου, οι οποίοι στην αρχή της σχολικής χρονιάς είχαν γλωσσικό επίπεδο χαμηλότερο από το B1, μόνο το 31% κατάφερε να φτάσει στο B1, μετά την παρακολούθηση των 2 ετών μαθημάτων ελληνικών ([Prodromou, 2022](#))..

² Στην Κύπρο, η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου μεταξύ των μαθητών προσφύγων και μεταναστών είναι σχεδόν διπλάσια σε σύγκριση με τους ντόπιους μαθητές ([UNHCR, 2019](#)). Στην Πορτογαλία, τα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου την περίοδο 2022-2023 ήταν χαμηλότερα σε σχέση με άλλα έτη: 2,2% στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, 1,4% στον 1ο κύκλο (1η-4η δημοτικού), 2,4% στον 2ο κύκλο (5η-6η δημοτικού), 3% στον 3ο κύκλο (1η-3η γυμνασίου), 8,4% στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (DGEEC, 2022). Οι μαθητές με ρομά καταγωγή έχουν σημαντικά περισσότερες πιθανότητες να επαναλάβουν τάξεις και να εγκαταλείψουν το σχολείο (OCDE, 2022).

- **Στρες/τραύμα.** Οι μετανάστες /πρόσφυγες μαθητές μπορεί να έχουν βιώσει άγχος ή τραύμα στις χώρες καταγωγής τους, κατά τη διέλευση ή στον προορισμό τους ή απώλεια γονέων. Τα κυπριακά, ελληνικά και φινλανδικά εκπαιδευτικά συστήματα στερούνται παροχής ψυχολογικής υποστήριξης.

Οι κύριες προκλήσεις των **εκπαιδευτικών** είναι:

- **Γλωσσικά και πολιτισμικά εμπόδια.** Οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο, την Ελλάδα και τη Φινλανδία δυσκολεύονται να αλληλεπιδράσουν με τους μαθητές και τις οικογένειές τους και να κατανοήσουν τις ανάγκες τους λόγω του γλωσσικού εμποδίου. Οι γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές μπορεί επίσης να οδηγήσουν σε παρεξηγήσεις και σε μια τάση αποκλεισμού.
- **Έλλειψη κατάρτισης και υποστήριξης.** Αυτή είναι μια πρόκληση που αναφέρεται σε όλες τις εκθέσεις των χωρών-εταίρων. Οι εκπαιδευτικοί δεν είναι καλά προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη πολιτισμική ποικιλομορφία στα σχολεία, τα διαφορετικά επίπεδα ακαδημαϊκών γνώσεων και γλωσσικών δεξιοτήτων και το πιθανό τραύμα των μεταναστών/προσφύγων μαθητών. Λαμβάνουν περιορισμένη προ-υπηρεσιακή ή ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση στην συμπεριληπτική και διαπολιτισμική εκπαίδευση και δεν έχουν προσαρμοσμένους δίγλωσσους και πολιτισμικά ευαίσθητους πόρους, για να χρησιμοποιήσουν στην τάξη. Στην περίπτωση της Πορτογαλίας και της Κύπρου, η διαθέσιμη κατάρτιση είναι κυρίως θεωρητική και προαιρετική, ανάλογα με την προθυμία των εκπαιδευτικών να την παρακολουθήσουν στον ελεύθερο χρόνο τους. Οι εκπαιδευτικοί στην Πορτογαλία υποχρεούνται να πληρώνουν για την επιμόρφωσή τους.
- **Έλλειψη ενδοϋπηρεσιακού χρόνου.** Στην περίπτωση της Κύπρου, της Φινλανδίας και της Ελλάδας, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τον χρόνο να εξοικειωθούν με το υπόβαθρο των μαθητών τους, να προσφέρουν εξατομικευμένη υποστήριξη και να αντιμετωπίσουν τα διαφορετικά επίπεδα γνώσεων και αναγκών. Πρέπει να επενδύσουν προσωπικό χρόνο, για να προσαρμόσουν το διαθέσιμο υλικό. Λόγω του χρονικού περιορισμού, οι εκπαιδευτικοί της Κύπρου τείνουν να αποφεύγουν τις νέες μεθόδους, οι οποίες μπορεί να μειώσουν το ζήτημα της γλώσσας και των διαφορετικών ακαδημαϊκών επιπέδων (βιωματική μάθηση, δημιουργική απασχόληση, οπτικοακουστικό υλικό, βίντεο, παρουσιάσεις με διαφάνειες).
- **Έλλειψη συνεργασίας.** Η έκθεση της Φινλανδίας αναφέρει την έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών της τάξης, των ξένων γλωσσών και των υπεύθυνων της προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης.

Οι κύριες προκλήσεις των **σχολικών φορέων** είναι:

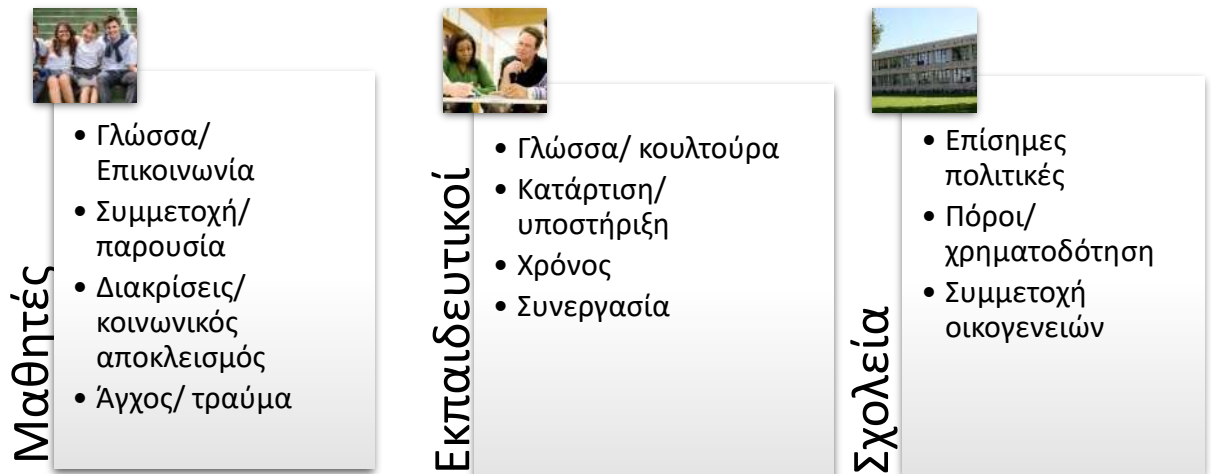
- **Έλλειψη επίσημων πολιτικών/στρατηγικών συμπερίληψης.** Παρόλο που τα σχολεία σε όλες τις χώρες εταίρους έχουν δεσμευτεί για την συμπερίληψη και την πολυμορφία, δεν υπάρχουν επίσημες πολιτικές για την υποστήριξη της συστηματικής και προληπτικής διαδικασίας συμπερίληψης των μεταναστών/προσφύγων μαθητών. Οι επίσημες αρχές παρέχουν βασικές κατευθυντήριες γραμμές (όπως ένας οδηγός για την υποδοχή των παιδιών κατά τις πρώτες εβδομάδες του σχολείου στην Κύπρο), αλλά υπάρχουν ασυνέπειες και ασάφειες όσον αφορά την πραγματική εφαρμογή της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Τα κυπριακά και πορτογαλικά συστήματα δεν διαθέτουν ένα προσαρμοσμένο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης. Στην Κύπρο, δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία σχετικά με τον τρόπο ανάθεσης των νέων

μεταναστών μαθητών σε τάξεις, με αποτέλεσμα την εσφαλμένη τοποθέτηση ανάλογα με την ηλικία ή τη διαθεσιμότητα. Στην Πορτογαλία, η συμπερίληψη αναφέρεται κυρίως σε μαθητές με ειδικές ανάγκες, ενώ δεν υπάρχει συστηματική αξιολόγηση των δράσεων που εφαρμόζονται για την συμπερίληψη, γεγονός που δεν επιτρέπει την περαιτέρω εφαρμογή τους. Ενώ όλοι οι μαθητές δικαιούνται δωρεάν βασική εκπαίδευση σε όλες τις χώρες-εταίρους, τα κυπριακά σχολεία δυσκολεύονται να εγγράψουν έναν μεγάλο αριθμό μαθητών που ζητούν άσυλο λόγω των αργοπορημένων διαδικασιών ασύλου.

- **Έλλειψη πόρων και χρηματοδότησης.** Οι εκθέσεις αναφέρουν την περιορισμένη χρηματοδότηση και τους πόρους ή την κακή διαχείριση των υφιστάμενων πόρων για τη στήριξη της συμπερίληψης. Στο φινλανδικό και το πορτογαλικό σύστημα, οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για την κατανομή της χρηματοδότησης στα σχολεία, με αποτέλεσμα συνήθως να δημιουργούνται ανισότητες (ορισμένα σχολεία με μεγάλο αριθμό μεταναστών λαμβάνουν περιορισμένη χρηματοδότηση και πόρους, σε σύγκριση με σχολεία με λιγότερους μετανάστες). Αυτό δεν επιτρέπει επενδύσεις σε υποδομές, παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τους γονείς (γλωσσικοί και πολιτισμικοί διαμεσολαβητές, προγράμματα συμβουλευτικής ή προσανατολισμού, δωρεάν μεταφορά, μετάφραση), εξωτερική κατάρτιση ή ευελιξία στην πρόσληψη εξειδικευμένων εκπαιδευτικών και βοηθών διδασκαλίας.
- **Έλλειψη συνεργασίας με τις οικογένειες.** Το γλωσσικό εμπόδιο και η μεγάλη κινητικότητα των οικογενειών δεν επιτρέπουν στα κυπριακά, φινλανδικά και ελληνικά σχολεία να εμπλέξουν τις οικογένειες των μεταναστών στη μαθησιακή διαδικασία και σε άλλες σχολικές δραστηριότητες.

Το Σχήμα 1 συνοψίζει τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν στην έρευνα γραφείου:

Σχήμα 1: Προκλήσεις που εντοπίστηκαν στην έρευνα γραφείου

4.2. Ανάγκες

Με βάση τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν, η έρευνα γραφείου αναδεικνύει τις ακόλουθες ανάγκες για τους μαθητές:

- **Γλωσσική και ακαδημαϊκή υποστήριξη.** Οι μετανάστες μαθητές χρειάζονται πιο εντατικά και στοχευμένα γλωσσικά μαθήματα, για να είναι σε θέση να επικοινωνούν, να συμμετέχουν ενεργά σε διδακτικές και εξωσχολικές δραστηριότητες και να κοινωνικοποιούνται. Για τα φινλανδικά και κυπριακά συστήματα προτείνονται αντίστοιχα περισσότερα από 1 έτος προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης και περισσότερα από 2 έτη γλωσσικών μαθημάτων. Η φινλανδική προπαρασκευαστική εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει καλή πρακτική για τα άλλα εκπαιδευτικά συστήματα. Με βάση μια αρχική αξιολόγηση των γνώσεων, οι νεοαφιχθέντες μαθητές θα συμμετέχουν σε μια τάξη υποδοχής με διερμηνείς, πολιτιστικούς διαμεσολαβητές, ευέλικτα αναλυτικά προγράμματα, στενή παρακολούθηση και αξιολόγηση, για να διαπιστωθεί η ετοιμότητά τους να εισέλθουν σε μια κανονική τάξη. Η υποστήριξη θα πρέπει να συνεχιστεί, όταν χρειάζεται.
- **Κοινωνική και συναισθηματική υποστήριξη.** Οι μαθητές χρειάζονται βοήθεια για να κοινωνικοποιηθούν και/ή να ανακάμψουν από πιθανό ψυχικό τραύμα μέσω προγραμμάτων καθοδήγησης, ομάδων υποστήριξης ομοτίμων, συμβουλευτικών υπηρεσιών, περισσότερων ευκαιριών αλληλεπίδρασης στην τάξη και εξωσχολικών δραστηριοτήτων (λέσχες νεολαίας και αθλητικοί σύλλογοι).

Οι κύριες ανάγκες των εκπαιδευτικών είναι:

- **Κατάρτιση και υποστήριξη.** Η προ-υπηρεσιακή και η συνεχής ενδοϋπηρεσιακή πρακτική κατάρτιση είναι απαραίτητη για τους εκπαιδευτικούς σε όλες τις χώρες-εταίρους, ώστε να είναι σε θέση να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες και εμπειρία στην συμπεριληπτική και στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Χρειάζονται καθοδήγηση σχετικά με το πώς να αντιμετωπίζουν τις διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες, να ενεργοποιούν όλους τους μαθητές και τους γονείς και να δημιουργούν ένα φιλόξενο περιβάλλον συμπεριληπτικής μάθησης στην τάξη. Στην περίπτωση της Κύπρου, της Φινλανδίας και της Ελλάδας, υπάρχει επίσης ανάγκη για πρόσβαση σε έτοιμο προς χρήση δίγλωσσο και πολιτισμικά ευαίσθητο υλικό, ειδικούς βοηθούς διδασκαλίας στην τάξη, διερμηνείς και συμβούλους για ψυχολογική υποστήριξη. Η ελληνική έκθεση αναφοράς προσθέτει την ανάγκη για εκπαίδευση όλου του σχολικού προσωπικού.
- **Συνεργασία.** Οι εκθέσεις της Πορτογαλίας και της Φινλανδίας υπογραμμίζουν την ανάγκη για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και του σχολικού προσωπικού εντός και μεταξύ των σχολείων, ώστε να ανταλλάζουν γνώσεις και καλές πρακτικές και να αλληλοϋποστηρίζονται.

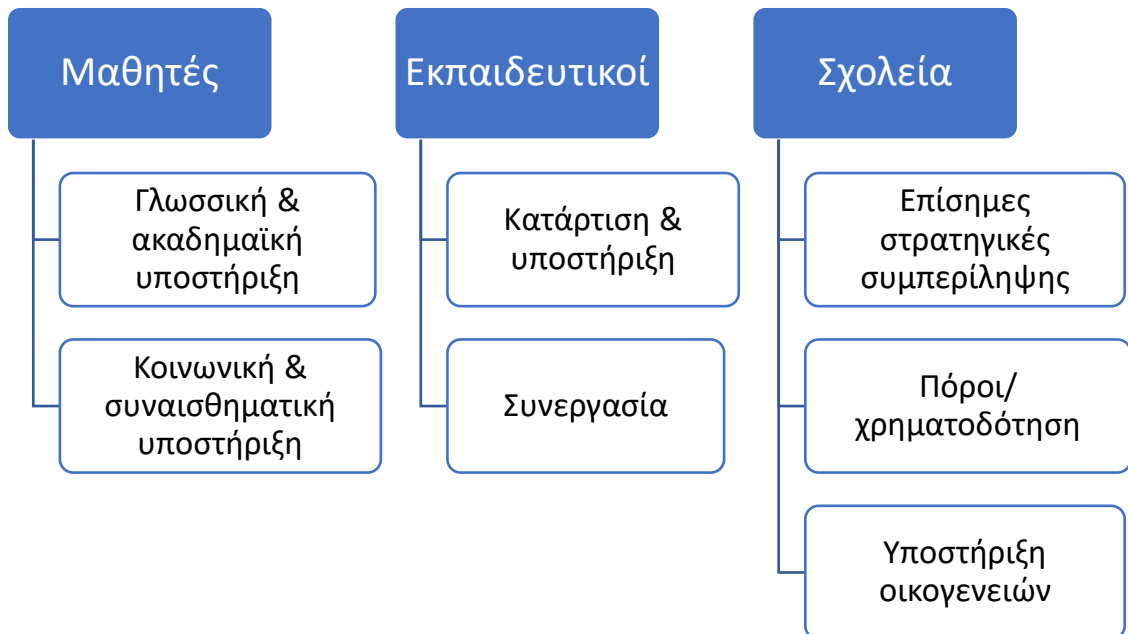
Οι κύριες ανάγκες των σχολικών φορέων είναι:

- **Επίσημες στρατηγικές συμπερίληψης.** Το κοινό όραμα και οι συστηματικές και προληπτικές στρατηγικές είναι απαραίτητες σε όλα τα σχολικά συστήματα για την εφαρμογή οποιουδήποτε σχεδίου δράσης για την συμπερίληψη. Τα σχολεία πρέπει να βελτιώσουν τις διαδικασίες λειτουργίας τους. Στην Κύπρο, υπάρχει ανάγκη για αρχική αξιολόγηση του ακαδημαϊκού επιπέδου των μαθητών, ώστε να διασφαλιστεί η σωστή κατανομή ανά ακαδημαϊκό επίπεδο, διαμορφωτικές και τελικές αξιολογήσεις για την παρακολούθηση της προόδου στα βασικά

μαθήματα. Το σύστημα της Πορτογαλίας χρειάζεται καλύτερη παρακολούθηση και αξιολόγηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών και καλών πρακτικών. Η συνεργασία με τα επιμέρους επίπεδα των εκπαιδευτικών συστημάτων, τις αρχές και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την κατανόηση και την υποστήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης είναι σημαντική τόσο στο πορτογαλικό όσο και στο φινλανδικό σύστημα.

- **Χρηματοδότηση και πόροι.** Τα σχολεία χρειάζονται ιδιωτική ή δημόσια χρηματοδότηση για τη δημιουργία στοχευμένων μηχανισμών υποστήριξης των μαθητών και των οικογενειών, όπως η πρόσληψη εξειδικευμένων εκπαιδευτικών ή εκπαιδευτικών της ίδιας εθνικότητας, βοηθών διδασκαλίας, διερμηνέων και συμβούλων. Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, απαιτείται καλύτερη διαχείριση των πόρων.
- **Υποστήριξη των οικογενειών.** Τα σχολεία πρέπει να ενεργοποιήσουν αποτελεσματικότερα τις οικογένειες μέσω προγραμμάτων προσανατολισμού σχετικά με τη διδακτέα ύλη, τις σχολικές προσδοκίες και απαιτήσεις, τις μετακινήσεις, τα σχολικά έξοδα, τις υπηρεσίες διερμηνείας ή πολιτισμικής διαμεσολάβησης, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες και τις διαπολιτισμικές δραστηριότητες, για να φέρουν την κοινότητα κοντά, ανεξάρτητα από τα εμπόδια.

Το Σχήμα 2 συνοψίζει τις ανάγκες που εντοπίστηκαν στην έρευνα γραφείου:

Σχήμα 2: Ανάγκες που εντοπίστηκαν στην έρευνα γραφείου.

4.3. Εθνικές Πολιτικές

Οι ακόλουθες πολιτικές εφαρμόζονται για την ενίσχυση της συμπερίληψης στις χώρες-εταίρους.

A. Κύπρος:

- Το Υπουργείο και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (Π.Ι.Κ.) ανέπτυξαν ένα νέο σχέδιο δράσης για την εκμάθηση γλωσσών, την υποδοχή, την ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, τη συλλογή δεδομένων και την ανάλυση των αναγκών και τις διαπολιτισμικές προσεγγίσεις στα αναλυτικά προγράμματα.
- Τα μαθήματα γλωσσικής υποστήριξης παρέχονται κατά τη διάρκεια των σχολικών ωρών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πρόσθετες ώρες ελληνικής γλώσσας έχουν οργανωθεί σε δημοτικά σχολεία με μεγάλο αριθμό μη ελληνόφωνων παιδιών. Μαθητές ηλικίας 15 ετών και άνω μπορούν να παρακολουθήσουν απογευματινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης που λειτουργούν κάτω από το Υπουργείο. Στα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά παρέχεται υποστήριξη στην ελληνική γλώσσα και σε βασικά μαθήματα για 14-16 διδακτικές ώρες την εβδομάδα στο πλαίσιο του «Εκπαιδευτικού Προγράμματος για ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά/αιτούντες διεθνούς προστασίας», το οποίο λειτουργεί σε 3 σχολεία.
- Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρέχεται υποστήριξη στα Μαθηματικά, τη Φυσική, τη Βιολογία και την Ιστορία.
- Η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και το Π.Ι.Κ. παρέχουν υποστηρικτικό υλικό στους εκπαιδευτικούς: έναν οδηγό υποδοχής για τις πρώτες ημέρες του σχολείου, έναν οδηγό για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, βιβλία δραστηριοτήτων και ασκήσεων και βιβλία εκπαιδευτικών με μεθοδολογικές οδηγίες και προτάσεις.
- Το Π.Ι.Κ. παρέχει ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, η οποία θα επεκταθεί στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Από το 2020 έχουν δημιουργηθεί σχολικά δίκτυα για καλύτερη συνεργασία.
- Το Υπουργείο ανέπτυξε τον Κώδικα Δεοντολογίας Κατά του Ρατσισμού (2014) για να υποστηρίξει τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση και την ενίσχυση της ενσυναίσθησης για τους μετανάστες μαθητές.

B. Ελλάδα:

- Από τη δεκαετία του 1990, υπάρχει διαπολιτισμική εκπαίδευση για την συμπερίληψη των μεταναστών μαθητών στο σύστημα. Σήμερα υπάρχουν 26 διαπολιτισμικά σχολεία με ειδικά προγράμματα που εστιάζουν στις επικοινωνιακές, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές ανάγκες.
- Τα κανονικά σχολεία διαθέτουν τάξεις υποδοχής στην ελληνική γλώσσα.
- Από το 2015, δίπλα στα κέντρα προσφύγων δημιουργήθηκαν Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Παιδιών Προσφύγων, οι οποίες προσφέρουν μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου για την Ελληνική Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τα Αγγλικά και τις Φυσικές Επιστήμες, προκειμένου να προετοιμάσουν τους μαθητές για την επόμενη χρονιά.
- Έχουν διοριστεί Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων στους προσφυγικούς καταυλισμούς για να λειτουργούν ως μεσάζοντες μεταξύ των σχολείων και των γονέων.

Γ. Φινλανδία:

- Η φινλανδική νομοθεσία προωθεί την συμπερίληψη των μεταναστών μαθητών μέσω νόμων (νόμος περί ισότητας, νόμος περί μη διάκρισης, νόμος περί ένταξης, νόμος περί βασικής

εκπαίδευσης). Τα σχολεία υποχρεούνται να προωθούν ενεργά την ισότητα, την ισονομία και τη μη διάκριση, καταρτίζοντας και εφαρμόζοντας σχέδια ισότητας και ισονομίας. Η γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία αποτελεί μέρος του βασικού αναλυτικού προγράμματος ή της βασικής εκπαίδευσης.

- Ο νόμος περί βασικής εκπαίδευσης προβλέπει την παροχή προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης σε παιδιά ηλικίας 6-17 ετών που δεν γνωρίζουν φινλανδικά ή σουηδικά. Περιλαμβάνει 24 έως 26 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα με βάση το εθνικό βασικό αναλυτικό πρόγραμμα και ένα ξεχωριστό πρόγραμμα για μια πιο ολοκληρωμένη εκπαίδευση. Βοηθά επίσης στις γλωσσικές δεξιότητες, στην ένταξη στη φινλανδική κοινωνία και στη μετάβαση στη βασική εκπαίδευση. Με βάση το ακαδημαϊκό υπόβαθρο, τα δυνατά σημεία και τις προκλήσεις κάθε μαθητή, δημιουργούνται ατομικά εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με τον μαθητή και τους γονείς.

- Η κυβέρνηση χρηματοδοτεί προγράμματα για την ισότητα και την ισονομία, όπως:

α) Το πρόγραμμα «Δικαίωμα στη μάθηση». Επικεντρώνεται στην εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία και στην ολοκληρωμένη εκπαίδευση. Στόχος είναι η ενίσχυση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ισότητας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η παροχή καλύτερης υποστήριξης στα παιδιά και η ενίσχυση της ποιότητας της διδασκαλίας. Τα μέτρα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη μεταρρύθμιση της χρηματοδότησης των σχολείων, την ανάπτυξη ενός εθνικού προγράμματος ενίσχυσης της συμπερίληψης και την ενίσχυση της συνεχούς επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών.

β) Το επιμέρους πρόγραμμα «Ενίσχυση των βασικών δεξιοτήτων και της γλώσσας διδασκαλίας των μαθητών» (2022 - 2026). Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει να διασφαλίσει ότι οι νεοεισερχόμενοι μαθητές έχουν τις ικανότητες που απαιτούνται για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους μαθητές του Γυμνασίου. Διερευνά λύσεις για την ενίσχυση τόσο των βασικών όσο και των γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Δ. Πορτογαλία

- Υπάρχουν νόμοι για την συμπεριληπτική εκπαίδευση που καλύπτουν όλους τους μαθητές. Για παράδειγμα, το νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθ. 54/2018 επαναλαμβάνει τη δέσμευση για ένα συμπεριληπτικό σχολείο, όπου όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από την προσωπική και κοινωνική τους κατάσταση, μπορούν να αποκτήσουν ένα επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης που διευκολύνει την πλήρη κοινωνική τους ένταξη.
- Στην Πορτογαλία το σχολικό σύστημα χωρίζεται σε ομάδες των 4-7 σχολείων. Αυτό το σύστημα διευκολύνει την εισαγωγή καινοτόμων τρόπων σκέψης και την εφαρμογή συμπεριληπτικών πρακτικών.
- Με το νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθ. 54/2018, δημιουργήθηκαν στα δημόσια σχολεία οι διεπιστημονικές ομάδες (EMAEI). Οι ομάδες αυτές υποστηρίζουν την εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών για την πολυμορφία, την ισότητα και την συμπερίληψη σε επίπεδο σχολείου. Αποτελούνται από ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών εντός και εκτός σχολείου (εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και επαγγελματίες υγείας) που ενώνουν τις προσπάθειές τους για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των αναγκών των μαθητών.

- Τα σχολεία συμμετέχουν σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης μέσω των οποίων λαμβάνουν χρηματοδότηση και μερικές φορές σχεδιάζουν σχετικά προγράμματα ή/και στρατηγικές για την προώθηση της συμπερίληψης και της σχολικής επιτυχίας.

4.4. Συλλογή Βέλτιστων Πρακτικών

Ακολουθεί μια συλλογή από 14 τρέχουσες και παλαιότερες βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόστηκαν στην Κύπρο, τη Φινλανδία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία. Οι πρακτικές αυτές, που αποσκοπούν στην συμπερίληψη των μεταναστών/ προσφύγων μαθητών στα εθνικά σχολεία, μπορούν να χρησιμεύσουν ως έμπνευση για το έργο Inclusive Hubs ή/και για οποιεσδήποτε άλλες μελλοντικές δράσεις.

A. Κύπρος:

Τίτλος	«Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+ (ΔΡΑ.Σ.Ε.+))»
Διάρκεια εφαρμογής	2015 – σε εξέλιξη
Ομάδες – στόχοι	Ευάλωτες ομάδες μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο
Περιγραφή/Στόχοι	<p>Το έργο τρέχει επί του παρόντος σε σχολεία προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Στόχος του είναι να προωθήσει την κοινωνική ένταξη, να μετριάσει τις αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην εκπαίδευση, να εξαλείψει τις διακρίσεις στην εκπαίδευση και να υποστηρίξει αποτελεσματικά τους μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο.</p> <p>Οι κύριοι στόχοι του έργου είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να στηρίξει άμεσα τους μαθητές και τις οικογένειες που κινδυνεύουν από διακρίσεις ή έχουν πληγεί ιδιαίτερα από τις οικονομικές κρίσεις • να διασφαλιστεί η ισότητα, η κοινωνική πρόνοια και η κοινωνική ένταξη των μαθητών που κινδυνεύουν με αποκλεισμό (μετανάστες & πληθυσμός με χαμηλό/μηδενικό εισόδημα). • να προσφέρει ψυχολογική υποστήριξη σε ευάλωτους μαθητές και τις οικογένειές τους • να μειωθεί η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου • να βελτιωθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα • να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή, αποτρέποντας την κοινωνική περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό ευάλωτων ομάδων μαθητών.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Διακρίσεις, ανισότητα ευκαιριών, κοινωνικός αποκλεισμός, περιθωριοποίηση, ευάλωτες καταστάσεις, πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, σχολική αποτυχία και παραβατικότητα.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Μέσω του έργου, το Υπουργείο απασχολεί εκπαιδευτικούς, οι οποίοι δεν είναι επίσημα τοποθετημένοι σε δημόσια σχολεία, ως βοηθούς εκπαιδευτικών για την υποστήριξη των ευάλωτων μαθητών.

	Οι δράσεις του έργου περιλαμβάνουν την παροχή οργανωμένης εκπαίδευσης σε μετανάστες μαθητές, ψυχολογική υποστήριξη μαθητών και οικογενειών, πρωινά και απογευματινά μαθήματα και δραστηριότητες δημιουργικότητας, σεμινάρια και επιμόρφωση εκπαιδευτικών, τεχνολογική υποστήριξη και παροχή εκπαιδευτικού υλικού.
Αποτελέσματα/Αντίκτυπος	Κατά την περίοδο 2020 – 2021, το έργο επεκτάθηκε σε 102 σχολεία και ωφέλησε το 15,6 % του συνολικού μαθητικού πληθυσμού. Κάθε χρόνο τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι: <ul style="list-style-type: none"> – Βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων – Υποστήριξη των κοινωνικοοικονομικά ευάλωτων μαθητών, για να εξασφαλιστεί η ένταξή τους στην ευρύτερη κοινότητα. – Υποστήριξη σε μαθητές, οι οποίοι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να παραμείνουν λειτουργικά αναλφάβητοι ή να αποφοιτήσουν από το σχολείο χωρίς τις απαραίτητες δεξιότητες. – Πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων παραβατικότητας, σχολικής αποτυχίας και πρόωρης εγκατάλειψης. – Υποστήριξη οικογενειών με περιορισμένη γνώση της ελληνικής γλώσσας, για την εκμάθηση της γλώσσας και τη βελτίωση των κοινωνικών τους δεξιοτήτων, ώστε να μπορέσουν να ενταχθούν ομαλά στην αγορά εργασίας. – Παροχή περίπου 850 νέων θέσεων εργασίας για νέους επαγγελματίες κάθε σχολικό έτος.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	M/Δ
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Συγχρηματοδοτείται από το Κοινωνικό Ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Κυπριακή Δημοκρατία.
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου drase@schools.ac.cy
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://www.structuralfunds.org.cy/en/Drase https://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp14327c

Τίτλος	Γεια Χαρά! - Πρόγραμμα Εκμάθησης Ελληνικών και Παροχής Υπηρεσιών Διαμεσολάβησης σε Ανήλικους Υπηκόους Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ)
Διάρκεια εφαρμογής	2017 – 2020
Ομάδες-στόχοι	Μαθητές (ΥΤΧ) Δημοτικής Εκπαίδευσης
Περιγραφή/Στόχοι	Το πρόγραμμα προσέφερε μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε ΥΤΧ μαθητές δημοτικών σχολείων για να τους βοηθήσει να αποκτήσουν βασικές γλωσσικές δεξιότητες. Τα μαθήματα κάλυπταν τέσσερα διαφορετικά επίπεδα (το βασικό (A1/A2) και το ενδιάμεσο (B1/B2)

	επίπεδο). Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε σε όλες τις πόλεις της Κύπρου και βοήθησε τους μαθητές να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και να κοινωνικοποιηθούν με άλλους ανθρώπους, να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά σε καθημερινές δραστηριότητες και να κατανοήσουν καλύτερα τον πολιτισμό της Κύπρου.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Γλώσσα, επικοινωνία, περιθωριοποίηση και αποστασιοποίηση.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Η επιλογή της μεθοδολογίας έγινε με βάση τις πιθανές ανάγκες των ανηλίκων, τους στόχους της πρόσκλησης για την κοινωνική ένταξη των ανηλίκων στην κυπριακή κοινωνία, καθώς και την αποτελεσματική και επιτυχή ολοκλήρωση του έργου. Η μεθοδολογία σχεδιάστηκε για την ολοκλήρωση ενός πολυεπίπεδου προγράμματος εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας μέσω τακτικών και ταχύρρυθμων μαθημάτων και υποστήριξης μέσω της παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε ανηλίκους ΥΤΧ.
Αποτελέσματα/ αντίκτυπος	Συνολικά 451 ανήλικοι και 47 σχολεία επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα ελληνικής γλώσσας. 71 διαμεσολαβητές εκπαιδεύτηκαν και παρείχαν υπηρεσίες σε 243 ανηλίκους σε σχολεία με βάση τις ανάγκες τους. Συνολικά 388 ανήλικοι μαθητές πέρασαν με επιτυχία στις τελικές εξετάσεις, ενώ το 80% εξέφρασε την ικανοποίησή του από το πρόγραμμα ελληνικής γλώσσας και τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Μ/Δ
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης - Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	Το Ερευνητικό Κέντρο CARDET, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Frederick και τη Συμβουλευτική Εταιρεία INNOVADE, με την καθοδήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου και της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης. https://www.geiaxara.eu/el/contact
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://www.geiaxara.eu/en/about

Τίτλος	«Ελληνομάθεια» - Εκμάθηση της Ελληνικής ως Πρόσθετης Γλώσσας
Διάρκεια εφαρμογής	2017 – σε εξέλιξη
Ομάδες-στόχοι	Μαθητές δημοτικού με μεταναστευτικό υπόβαθρο (τάξεις Α' - ΣΤ')
Περιγραφή/Στόχοι	Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στη διάγνωση του επιπέδου επάρκειας της ελληνικής ως πρόσθετης γλώσσας των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στα δημόσια δημοτικά σχολεία της Κύπρου, ώστε να μπορούν να λάβουν στοχευμένη ενισχυτική διδασκαλία. Το πρόγραμμα ενισχύει το Υπουργείο Παιδείας για τη

	δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού μηχανισμού για την αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών στην ελληνική γλώσσα.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Έλλειψη αρχικής αξιολόγησης των γλωσσικών αναγκών, έλλειψη στοχευμένης υποστήριξης, αναντιστοιχία μεταξύ γλωσσικών αναγκών και διορθωτικής διδασκαλίας, γλωσσικά & επικοινωνιακά εμπόδια, αποστασιοποίηση.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Τα αρχικά διαγνωστικά διαγωνίσματα (που καλύπτουν τρία διαφορετικά γλωσσικά επίπεδα - A1, A2, B1) παρέχονται σε μαθητές των τάξεων Α' έως Ε', οι οποίοι παρακολουθούν ή θα παρακολουθήσουν κατά το επόμενο σχολικό έτος ενισχυτική διδασκαλία για την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Στους μαθητές της ΣΤ' τάξης, οι οποίοι παρακολουθούν τη διδασκαλία για το πρώτο έτος ή έχουν ολοκληρώσει το 2ετές πρόγραμμα υποστήριξης ή στους μαθητές των τάξεων Β'-Ε', οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει το 2ετές πρόγραμμα υποστήριξης, παρέχονται τελικές διαγνωστικές δοκιμασίες. Και τα δύο διαγωνίσματα επικυρώθηκαν από το ΚΕΕΑ κατά τη διάρκεια του 2014-2015.
Αποτελέσματα/ αντίκτυπος	Κατά το σχολικό έτος 2021-2022, 2.037 μαθητές (αρχική αξιολόγηση) και 1.993 μαθητές (τελική αξιολόγηση) θα πρέπει να έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα. Οι αριθμοί αυτοί περιλαμβάνουν τους μαθητές που δεν ολοκλήρωσαν την αρχική ή την τελική αξιολόγηση για το πρόγραμμα κατά το σχολικό έτος 2020-2021 λόγω της πανδημίας. Συνολικά, 1844 από τους 2.037 μαθητές συμμετείχαν στην αρχική αξιολόγηση, με το 91,1% από αυτούς να διαγιγνώσκονται με γλωσσικό επίπεδο χαμηλότερο από το Β1 (που σημαίνει ότι οι μαθητές αυτοί θα λάβουν ενισχυτική διδασκαλία κατά τη διάρκεια του 2022-2023). 1.696 από τους 1.993 μαθητές συμμετείχαν στην τελική αξιολόγηση, με μόνο το 36,8% να φτάνει το Β1, μετά την παρακολούθηση των μαθημάτων ελληνικών κατά τη διάρκεια του 2019-2021. Τα στοιχεία αυτά βοηθούν το Υπουργείο να γνωρίζει πόσοι μαθητές χρειάζονται ειδική γλωσσική υποστήριξη και το επίπεδο αποτελεσματικότητας των ήδη υπαρχόντων προγραμμάτων γλωσσικής υποστήριξης.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Μ/Δ
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ)
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (Π.Ι.Κ) ellinomatheia@cyearn.pi.ac.cy
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	http://keea-ellinomatheia.pi.ac.cy/ellinomatheia/

Β. Ελλάδα

Τίτλος	Σχολεία αλλαγής (Schools for Change)
Διάρκεια εφαρμογής	2016 – 2019
Ομάδες-στόχοι	Σχολεία, μαθητές, εκπαιδευτικοί
Περιγραφή/Στόχοι	Πρώθηση της ειρήνης και της δημοκρατίας. Πρώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Ενδοσχολική βία, εκφοβισμός, ρατσισμός, διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Εργαστήρια, σεμινάρια.
Αποτελέσματα/ αντίκτυπος	Κάθε σχολικό έτος, το εκπαιδευτικό υλικό της ANTIΓΟΝΗΣ εμπλουτίζεται και τροποποιείται σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, όπως αυτά καταγράφονται από την εκπαιδευτική ομάδα σε συνεργασία με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, και τους καθηγητές. Τα αποτελέσματα του προγράμματος συλλέγονται από τις γραπτές αξιολογήσεις των συμμετεχόντων μαθητών και εκπαιδευτικών. Ο τρόπος διεξαγωγής των εργαστηρίων από την ομάδα των εκπαιδευτών και των εκπαιδευτικών βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν τη σημασία της δημοκρατικής μάθησης, των δημοκρατικών διαδικασιών, της συνεργασίας, της ειρηνικής επικοινωνίας και της κοινωνικής συμμετοχής. Η εκπαιδευτική διαδικασία που ακολουθείται, σε ατομικό επίπεδο, ενισχύει την αυτοπεποίθηση, την αυτοεκτίμηση και την ψυχική ανθεκτικότητα, ενεργοποιώντας θετικές αντιλήψεις για τον εαυτό. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες της ANTIΓΟΝΗΣ παρακινούν τα παιδιά να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, ανταλλάσσοντας εμπειρίες και απόψεις για σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα, όπως οι προκαταλήψεις, ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, η βία σε όλες τις μορφές της κ.λπ. Μέσα από παιχνιδοποιημένες και βιωματικές δραστηριότητες, οι μαθητές ενημερώνονται και ευαισθητοποιούνται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καλλιεργούν την κριτική σκέψη. Διαμορφώνουν συνείδηση των εννοιών του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης, της αξιοπρέπειας και της ισότητας σε κάθε κοινωνική ομάδα. Όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα διαμεσολάβησης μεταξύ συνομηλίκων, υπήρξε μείωση των περιστατικών βίας και βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών και μαθητριών των σχολείων που συμμετείχαν.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Άτυπη εκπαίδευση, συμπεριληπτική συμμετοχή στη μάθηση.
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Υλοποιείται από τη ΜΚΟ Αντιγόνη σε συνεργασία με το Ίδρυμα Heinrich Böll στην Ελλάδα. Περαιτέρω βήματα περιλαμβάνουν την κοινωνική κινητοποίηση από ομοτίμους προς ομοτίμους και την εκπαίδευση νέων από μη προνομιούχα κοινωνικά περιβάλλοντα, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην συμπεριληπτική εκπαιδευτική διαδικασία και να γίνουν οι ίδιοι εκπαιδευτές.
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	info@antigone.gr

Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://www.antigone.gr/
---------------------------------------	---

Τίτλος	Εκπαίδευση για την Ένταξη: ποιοτική μάθηση και μη τυπική εκπαίδευση για παιδιά, πρόσφυγες και μετανάστες, στην Ελλάδα
Διάρκεια εφαρμογής	2016 – 2019
Ομάδες-στόχοι	Ανήλικοι μετανάστες μαθητές, Γονείς
Περιγραφή/Στόχοι	Το έργο αποσκοπούσε στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών παιδιών και νέων, προσφύγων και μεταναστών, ηλικίας 3-17 ετών, καθώς και στην υποστήριξη των γονέων κατά την παραμονή τους στην Ελλάδα.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Εκπαιδευτικές ανάγκες παιδιών και νέων, προσφύγων και μεταναστών Υποστήριξη γονέων μεταναστών
Μεθοδολογική προσέγγιση	Διδασκαλία, συμβουλευτική, ιατρικοί έλεγχοι.
Αποτελέσματα/ αντίκτυπος	Οι ωφελούμενοι έφτασαν τους 4.080 ανήλικους και τους 614 γονείς, στους οποίους προσφέρθηκαν περισσότερες από 32.000 ώρες διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένης της ελληνικής γλώσσας, των αγγλικών και των φυσικών επιστημών. Τους προσφέρθηκαν επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες, ιατρικές εξετάσεις, κατάρτιση κ.λπ. σε διάφορους τομείς και θέματα.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Μη τυπική εκπαίδευση
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Το έργο υλοποιήθηκε από τη ΜΚΟ ΕΛΙΞ και υποστηρίχθηκε από τη UNICEF, τη Γενική Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας (DG ECHO).
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	elix@elix.org.gr
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://www.elix.org.gr/en/press-announcements/elix-education-refugee-european-commission-good-practice-2019-en

Γ. Φινλανδία

Τίτλος	Γονείς στα θρανία (Parents to School!)
Διάρκεια εφαρμογής	2018-2020
Ομάδες-στόχοι	Η άμεση ομάδα-στόχος ήταν οι μετανάστες γονείς. Η έμμεση ομάδα-στόχος ήταν τα παιδιά των μεταναστών γονέων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.
Περιγραφή/Στόχοι	Ο στόχος του έργου "Parents to School!" (2018-2020) ήταν να αναπτυχθεί ένα μοντέλο εκπαίδευσης, συμπερίληψης και απασχόλησης για τους μετανάστες γονείς στη Φινλανδία. Το μοντέλο αποτελείται από σπουδές φινλανδικής γλώσσας και βασικών μαθηματικών σε ένα ολοκληρωμένο σχολείο και οι γονείς μαθαίνουν

	<p>πώς να ενσωματώνονται καλύτερα στη φινλανδική κοινωνία. Ταυτόχρονα, οι γονείς μαθαίνουν πώς να υποστηρίζουν τα παιδιά τους στις σχολικές εργασίες και να γνωρίζουν τους δασκάλους τους. Λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με το πώς είναι το φινλανδικό σχολικό σύστημα. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, γνωρίζουν επίσης την κατοικία τους και τις υπηρεσίες για τις οικογένειες.</p>
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	<p>Από την προοπτική της ένταξης των παιδιών στο σχολείο, το έργο αυτό αντιμετώπισε προκλήσεις που σχετίζονταν με την αδυναμία των γονέων να υποστηρίξουν τα παιδιά τους στο σχολικό τους έργο, λόγω του ότι δεν γνώριζαν τη γλώσσα διδασκαλίας και δεν ήταν εξοικειωμένοι με το εκπαιδευτικό σύστημα και το σχολικό περιβάλλον. Επιπλέον, το έργο αντιμετώπισε προκλήσεις που σχετίζονται με τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας.</p>
Μεθοδολογική προσέγγιση	<p>Οι δραστηριότητες του έργου περιλάμβαναν δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, οι γονείς μελετούσαν τη φινλανδική γλώσσα και τα βασικά μαθηματικά με τα παιδιά τους στο γενικό σχολείο και στη συνέχεια, υποβάλλονταν σε αξιολογήσεις γλωσσικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Μετά από αυτό, οι μετανάστες γονείς ξεκίνησαν την πρακτική εκμάθηση της εργασίας τους σε ένα πραγματικό εργασιακό περιβάλλον. Οι γλωσσικές σπουδές συνοδεύονταν από την εκμάθηση εργασίας. Εκτός από το νέο εκπαιδευτικό μοντέλο, το έργο αυτό αποσκοπούσε στη βελτίωση της διδασκαλίας και των πολιτιστικών δεξιοτήτων στον χώρο εργασίας.</p>
Αποτελέσματα/ αντίκτυπος	<p>Ορισμένες από τις μητέρες αισθάνθηκαν ότι η έλλειψη γνώσης της φινλανδικής γλώσσας τις εμπόδιζε να υποστηρίξουν τη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους. Όταν οι μητέρες φοίτησαν σε τάξεις πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του προγράμματος, αισθάνθηκαν ότι είχαν μάθει φινλανδικά, εξοικειώθηκαν με τις πρακτικές του σχολείου και της τάξης και το φινλανδικό σχολικό σύστημα, έμαθαν για τα παιδαγωγικά μοντέλα και απέκτησαν περισσότερα κίνητρα για να συμμετάσχουν σε σχολικές δραστηριότητες. Η φοίτηση στο ίδιο σχολείο προώθησε τόσο την ικανότητα των μητέρων να παρατηρούν το παιδί τους στο σχολικό περιβάλλον όσο και την αλληλεπίδραση με το διδακτικό προσωπικό του σχολείου. Οι μητέρες που φοιτούσαν στην ίδια τάξη με τα παιδιά τους θεώρησαν χρήσιμο να χρησιμοποιούν το ίδιο μαθησιακό υλικό με τα παιδιά τους και να εκτίθενται στο ίδιο μαθησιακό περιεχόμενο.</p>
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	<p>Οι γονείς μαθαίνουν πώς να υποστηρίζουν τα παιδιά τους στις σχολικές εργασίες και να γνωρίζουν τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους. Ενημερώνονται επίσης για το πώς είναι το φινλανδικό σχολικό σύστημα.</p>
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	<p>Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από τον Εθνικό Οργανισμό Εκπαίδευσης της Φινλανδίας και ανήκε στην πόλη της Vantaa. Το Κέντρο Μάθησης Careeria συντόνισε την εκπαίδευση των γονέων μεταναστών στο πλαίσιο του έργου.</p>

Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού	Διαχειρίστρια έργου: Minna Perokorpi-Sulin, από το Κέντρο Μάθησης Careeria minna.perokorpi-sulin@careeria.fi
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://sites.google.com/view/vanhemmat-mukaan-kouluun/parents-to-school-project?authuser=0 https://drive.google.com/file/d/1f4AxjNT3iyiW2AVqM7gSrDzFV4-Nf_q/view https://vimeo.com/ansaproductio/review/364724609/2db68b1dc2

Τίτλος	Sanaraja
Διάρκεια εφαρμογής	Διαθέσιμο στο διαδίκτυο από το 2014.
Ομάδες-στόχοι	Μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν έχουν ως πρώτη γλώσσα τα φινλανδικά και τα σουηδικά.
Περιγραφή/Στόχοι	Το Sanaraja είναι μια διαδικτυακή υπηρεσία που υποστηρίζει την εκμάθηση της φινλανδικής γλώσσας. Περιέχει μια συλλογή δύσκολων λέξεων και εννοιών που χρησιμοποιούνται σε διάφορα θέματα, οι οποίες επεξηγούνται και εν μέρει απεικονίζονται. Οι μεταφράσεις των λέξεων είναι διαθέσιμες σε διάφορες γλώσσες.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Προκλήσεις στην απόκτηση της γλώσσας διδασκαλίας και του ειδικού λεξιλογίου.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Ο χρήστης της ηλεκτρονικής υπηρεσίας επιλέγει τη γλώσσα διδασκαλίας (φινλανδικά ή σουηδικά) και τη γλώσσα στην οποία επιθυμεί τη μετάφραση. Στη συνέχεια, ο μαθητής μπορεί είτε να γράψει μια λέξη που επιθυμεί να μεταφραστεί, είτε να επιλέξει λέξεις μέσω κατηγοριών με βάση το γνωστικό αντικείμενο, το επίπεδο εκπαίδευσης κ.λπ. Εκτός από τις μεταφράσεις, οι λέξεις επεξηγούνται επίσης με τη χρήση εικόνων και βίντεο, ενώ υπάρχει και επιλογή ήχου, για να ακούσετε την προφορά της λέξης.
Αποτελέσματα/ Αντίκτυπος	Δεν έχει διενεργηθεί καμία μελέτη αξιολόγησης σχετικά με τον αντίκτυπο.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Το Sanaraja είναι ελεύθερα διαθέσιμο στο διαδίκτυο για όλους προς χρήση ανά πάσα στιγμή. Οι μαθητές μπορούν να το χρησιμοποιούν τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι όταν κάνουν τις εργασίες τους. Διατίθεται διάφορες γλώσσες.

Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Ο Εθνικός Οργανισμός Εκπαίδευσης της Φινλανδίας συντηρεί τον ιστότοπο και το εκπαιδευτικό υλικό.
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	https://www.oph.fi/en/about-us
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://sanapaja.edu.fi/

Τίτλος	Έργο VERSO
Διάρκεια εφαρμογής	Σε εξέλιξη σε πολλά σχολεία από το 2001.
Ομάδες-στόχοι	Μαθητές στη βασική εκπαίδευση.
Περιγραφή/Στόχοι	<p>Το πρόγραμμα VERSO του Φινλανδικού Φόρουμ για τη Διαμεσολάβηση, είναι ένα μη κερδοσκοπικό εθνικό πρόγραμμα που στοχεύει στην παροχή κατάρτισης και υποστήριξης της διαμεσολάβησης και των επανορθωτικών πρακτικών στον τομέα της ημερήσιας φροντίδας και της εκπαίδευσης. Η διαμεσολάβηση μεταξύ συνομηλίκων είναι μια μέθοδος προσανατολισμένη στη λύση και εθελοντική, όπου οι μαθητές /διαμεσολαβητές βοηθούν τα εμπλεκόμενα μέρη της σύγκρουσης να βρουν οι ίδιοι μια λύση στη σύγκρουσή τους και να αλλάξουν έτσι τη συμπεριφορά τους. Σκοπός της μεθόδου είναι να μειωθεί η κακή συμπεριφορά στο σχολείο, βελτιώνοντας τη συμμετοχή των μαθητών, τις κοινωνικές δεξιότητες και την ενεργό πολιτικότητα. Η διαμεσολάβηση μεταξύ συνομηλίκων επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τις σχέσεις και την ασφάλεια στο σχολικό περιβάλλον.</p> <p>Η διαμεσολάβηση πραγματοποιείται εν μέρει ως εθελοντική δραστηριότητα των μαθητών και ως μέρος της καθημερινής εργασίας του προσωπικού, καθώς κάθε τάξη έχει συνδέσει τις δραστηριότητές της με την καθημερινή της ζωή. Η επανορθωτική προσέγγιση παρέχει μια εναλλακτική μέθοδο επίλυσης των συγκρούσεων μεταξύ παιδιών και μαθητών και μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών στις καθημερινές δραστηριότητες.</p>
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	<ul style="list-style-type: none"> ● Παρενοχλήσεις και συγκρούσεις ● Κακοήθειες, κουτσομπολιά ● Σπρώξιμο, κλωτσιές, καυγάδες ● Απομόνωση, διακρίσεις ● Απειλές και εκβιασμοί ● Εκφοβισμός στον κυβερνοχώρο ● Κλοπή και απόκρυψη ξένης περιουσίας κ.λπ.

<p>Μεθοδολογική προσέγγιση</p>	<p>Η διαμεσολάβηση είναι ένα σαφές μοντέλο λειτουργίας μέσω του οποίου μέλη του σχολικού προσωπικού και μαθητές που έχουν εκπαιδευτεί ως διαμεσολαβητές βοηθούν τα ίδια τα εμπλεκόμενα πρόσωπα να βρουν λύση στη σύγκρουσή τους. Τα εμπλεκόμενα πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να μοιραστούν τις απόψεις τους για το τι έχει συμβεί, να περιγράψουν τα συναισθήματά τους και να εξετάσουν διαφορετικές λύσεις. Ακολουθώντας το μοντέλο, ο οργανισμός προχωρά σε μια συμφωνία, η εφαρμογή της οποίας θα παρακολουθείται. Η διαμεσολάβηση αντιμετωπίζει την ενοχλητική συμπεριφορά όσο το δυνατόν νωρίτερα.</p> <p>Η διαμεσολάβηση πραγματοποιείται εν μέρει ως εθελοντική δραστηριότητα των μαθητών και ως μέρος της καθημερινής απασχόλησης του προσωπικού, καθώς κάθε τάξη έχει συνδέσει τις δραστηριότητές της με την καθημερινή της ζωή. Το έργο VERSO υποστηρίζει την εφαρμογή και τη διατήρηση των δραστηριοτήτων διαμεσολάβησης μέσω κατάρτισης, υλικού, ψηφιακού υλικού, podcasts, διαύλων βίντεο και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και σεμιναρίων και εκδηλώσεων. Επιπλέον, οι περιφερειακές ομάδες μεντόρων φροντίζουν για την περιφερειακή συντήρηση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές επιθυμίες και προκλήσεις.</p> <p>Τα περιφερειακά προγράμματα συνεργάζονται και προωθούν την καθιέρωση δραστηριοτήτων διαμεσολάβησης στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην περιοχή.</p>
<p>Αποτελέσματα/ Αντίκτυπος</p>	<p>Το έργο VERSO χρησιμοποιεί τις επανορθωτικές μεθόδους τυχαίας/ προγραμματισμένης συνάντησης στις καθημερινές δραστηριότητες των επαγγελματιών της προσχολικής αγωγής και διδασκαλίας, καθώς και των παιδιών, των μαθητών και των φοιτητών. Η επανορθωτική προσέγγιση και η κουλτούρα της διαμεσολάβησης που έφερε το έργο VERSO είχαν διάφορες επιδράσεις στην ευημερία της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>Τα κύρια ευρήματα είναι ότι η διαμεσολάβηση μεταξύ ομοτίμων και η διαμεσολάβηση υπό την καθοδήγηση ενηλίκων οδήγησαν σε πάνω από το 90% των λύσεων που διαπιστώθηκε ότι επικράτησαν μέσω της παρακολούθησης. Η διαμεσολάβηση έλυσε τις αντιπαραθέσεις, αύξησε την ανεκτικότητα και ενίσχυσε τη λογοδοσία, παρά τις διαφορετικές απόψεις. Επιπλέον, το έργο ενίσχυσε την ένταξη του ατόμου στην κοινότητά του, αντί του αποκλεισμού.</p>
<p>Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας</p>	<p>Το έργο VERSO χρησιμοποιεί τις επανορθωτικές μεθόδους τυχαίας/ προγραμματισμένης συνάντησης στις καθημερινές δραστηριότητες των μαθητών και των επαγγελματιών στο σχολείο.</p>
<p>Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας</p>	<p>Το έργο χρηματοδοτείται από το Κέντρο Χρηματοδότησης Οργανισμών Κοινωνικής Πρόνοιας και Υγείας (STEA).</p>

Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	Σύνδεσμος του Φινλανδικού Φόρουμ Διαμεσολάβησης / Έργο VERSO Οδός Κουτόμο 16 00380 Ελσίνκι Maija Gellin Υπεύθυνη Έργου, Εκπαιδεύτρια (Resto ja Verso) +358 40 7079 076 maija.gellin@sovittelu.com
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://sovittelu.com/vertaissovittelu/in-english/

Τίτλος	Gutsy Go
Διάρκεια εφαρμογής	Σε εξέλιξη, από το 2016.
Ομάδες - στόχοι	Μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συγκεκριμένα 14 ετών της Β' Γυμνασίου.
Περιγραφή/Στόχοι	Το Gutsy Go προσφέρει στα σχολεία εργαλεία, για να μπορέσουν οι νέοι να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους και πρωτοβουλίες για να βοηθήσουν τους άλλους και να κάνουν τη διαφορά στην κοινωνία. Το Gutsy Go προωθεί δεξιότητες ομαδικής εργασίας και άλλες ικανότητες για το μέλλον. Κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας του έργου Gutsy Go, οι νέοι δημιουργούν λύσεις σε διάφορα προβλήματα στην κοινότητά τους. Τα έργα βιντεοσκοπούνται και τα βίντεο αναρτώνται στο διαδίκτυο με σκοπό να χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς για την προώθηση περαιτέρω δράσεων και για χρήση ως διδακτικό υλικό.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Το Gutsy Go αποτρέπει την πόλωση, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις συγκρούσεις, φέρνοντας κοντά όλη την ηλικιακή ομάδα και τις διάφορες κοινωνικές ομάδες της ευρύτερης κοινότητας.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Το Gutsy Go ξεκινά με μια τριήμερη εκπαίδευση, η οποία δίνει στους τοπικούς εκπαιδευτικούς και τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας τις ικανότητες που χρειάζονται, για να υποστηρίξουν/καθοδηγήσουν τις ομάδες νέων κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων του Gutsy Go. Αυτό περιλαμβάνει πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευτών, ανάπτυξη λύσεων και δημιουργία βίντεο από κοινού. Η εβδομάδα δράσης είναι μια παρέμβαση που περιλαμβάνει όλους τους 14χρονους μαθητές της περιοχής ή του σχολείου-στόχου. Κατά τη διάρκεια της εβδομάδας δράσης, οι νέοι σχηματίζουν ομάδες περίπου 10 ατόμων, για να αναπτύξουν λύσεις σε ζητήματα που έχουν εντοπίσει και στη συνέχεια να εφαρμόσουν τις λύσεις αυτές. Οι δραστηριότητες της εβδομάδας δράσης έχουν ως εξής:

	<p>Ημέρα 1η - Το σύνολο της ηλικιακής ομάδας χωρίζεται σε ομάδες των δέκα ατόμων, οι οποίες βγαίνουν έξω για να εξερευνήσουν τον κόσμο και να εντοπίσουν ένα πρόβλημα.</p> <p>Ημέρα 2η - Κάθε ομάδα διερευνά και καθορίζει μια λύση στο πρόβλημα που εντοπίστηκε, κατανέμει τα καθήκοντα, συλλέγει πόρους κ.λπ.</p> <p>Ημέρα 3η - Οι ομάδες βγαίνουν για να εφαρμόσουν τη λύση στην πόλη.</p> <p>Ημέρα 4η - Κάθε ομάδα εργάζεται για την αύξηση του αντίκτυπου, δημιουργώντας ένα σύντομο βίντεο για το έργο της.</p> <p>Ημέρα 5η - Οι λύσεις βιντεοσκοπούνται και δημοσιεύονται σε προβολές και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.</p> <p>Τα βίντεο αποθηκεύονται σε ένα αρχείο με βίντεο για πράξεις ειρήνης, το οποίο διασφαλίζει ότι τα έργα των νέων μπορούν να μοιράζονται καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και να χρησιμοποιούνται από εκπαιδευτικούς σε όλο τον κόσμο.</p> <p>Η μέθοδος περιγράφεται σ' αυτό το βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=ZOvZoDgaxyM&t=407s</p>
<p>Αποτελέσματα/ Αντίκτυπος</p>	<p>Το Gutsy Go έχει εκπαιδεύσει πάνω από 3.000 νέους, προκειμένου να ενισχύσουν την ειρήνη στις κοινότητές τους. Αυτοί οι νέοι έχουν εφαρμόσει περισσότερες από 300 λύσεις ενίσχυσης της ειρήνης σε 15 αστικές περιοχές, από μεμονωμένα προάστια και γειτονιές μέχρι επιχειρήσεις σε ολόκληρη την πόλη.</p> <p>Όσον αφορά την έρευνα, το Gutsy Go συνεργάζεται με την ιατρική εταιρεία Duodecim, η οποία ενδιαφέρεται για τις επιδράσεις της μεθόδου στην εμπειρία της συμμετοχής των νέων, την αυτοεκτίμηση και τη θετική ψυχική υγεία. Τα αποτελέσματα μιας μελέτης επιπτώσεων που διεξήχθη το φθινόπωρο του 2020 δείχνουν ότι οι νέοι που συμμετείχαν στο Gutsy Go είχαν σημειώσει άνοδο στην εμπειρία της συμμετοχής τους. Το κύριο εύρημα μιας μελέτης που διεξήχθη το φθινόπωρο του 2021 ήταν ότι ενισχύθηκαν οι κοινωνικές ικανότητες και κυρίως οι δεξιότητες ομαδικής εργασίας των νέων που συμμετείχαν στο Gutsy Go. Η εμπειρία της συμμετοχής και οι δεξιότητες ομαδικής εργασίας μεταξύ της ηλικιακής ομάδας ενός ατόμου είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της ανεξαρτησίας και του δεσμού με τους συνομηλίκους. Η βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων είναι επίσης σημαντική για την πρόληψη του εκφοβισμού και τη δημιουργία μιας σχολικής κουλτούρας στην οποία οι ανήλικοι μπορούν να αναπτυχθούν ειρηνικά.</p>
<p>Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας</p>	<p>Το 2017 το Gutsy Go κέρδισε τον μεγαλύτερο διαγωνισμό καινοτομίας της Φινλανδίας που διοργανώθηκε από διακεκριμένα φινλανδικά ιδρύματα και αναζητούσε μια σημαντική επεκτάσιμη λύση για την ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής και της ευημερίας των νέων στη Φινλανδία. Έκτοτε η μέθοδος αναπτύχθηκε περαιτέρω σε πρακτικές επιχειρήσεις με νέους και ειδικούς, δοκιμάζοντας κάθε πτυχή της πιλοτικά σε σχολεία.</p>

	Οι επιχειρήσεις Gutsy Go που δημιουργήθηκαν από νέους έχουν επίσης λάβει βραβεία από τη Φινλανδική Ραδιοφωνική Εταιρεία Yle, την κινηματογραφική αλυσίδα Finnkino, τη Φινλανδική Ιατρική Εταιρεία Duodecim, την Tradeka Corporation και την πρωτοβουλία της πόλης του Ελσίνκι για την προληπτική εργασία στον τομέα της ψυχικής υγείας και της κατάχρησης ουσιών.
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Το έργο υλοποιείται από τη ΜΚΟ Gutsy Go και χρηματοδοτείται από διάφορα φινλανδικά ιδρύματα.
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	hello@gutsygo.fi Gutsy Go ry Οδός Sturenkatu 16 00510 Ελσίνκι Φινλανδία
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://gutsygo.fi/en/

Τίτλος	Πρόγραμμα Υποστήριξης από Ομοτίμους
Διάρκεια εφαρμογής	Σε εξέλιξη
Ομάδες - στόχοι	Όλοι οι νέοι μαθητές στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
Περιγραφή/Στόχοι	<p>Η βασική ιδέα είναι να δημιουργηθεί μια αίσθηση του ανήκειν και της ασφάλειας με το να υποδέχονται οι μεγαλύτεροι μαθητές τους νέους μαθητές τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πολλά σχολεία στη Φινλανδία χρησιμοποιούν αυτή την πρακτική καλωσορίσματος και υποστήριξης των μαθητών της πρώτης τάξης του δημοτικού και των μαθητών της πρώτης τάξης γυμνασίου. Η πρακτική αυτή αφορά επομένως όλους τους νέους μαθητές και όχι μόνο τους μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο.</p> <p>Στόχοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • παρέχουν συναισθηματική ασφάλεια στους μικρότερους μαθητές • ενίσχυση του σχολικού πνεύματος και της συνοχής, • ενημερώνουν τους νέους μαθητές για το σχολείο και τους κανόνες του, • βοηθούν τους νεότερους μαθητές όταν χρειάζεται, • οι μεγαλύτεροι μαθητές έχουν συμμετοχή στην οργάνωση του σχολείου, • οι μεγαλύτεροι μαθητές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν την αυτογνωσία τους και να αναπτυχθούν στον ρόλο τους ως φίλοι, • οι μεγαλύτεροι μαθητές θα πρέπει να λειτουργούν ως καλά πρότυπα και να αποτρέπουν τον εκφοβισμό και τον αποκλεισμό.

Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Πρόληψη των προσβολών, του εκφοβισμού και του αποκλεισμού και προώθηση ενός σχολικού κλίματος όπου όλοι αισθάνονται άνετα και μπορούν να είναι ο εαυτός τους.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Οι μεγαλύτεροι μαθητές γίνονται εθελοντικά «φιλαράκια» και η ευθύνη τους είναι να κάνουν τους νέους μαθητές να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και ασφαλείς. Στόχος είναι να μειωθεί το άγχος που μπορεί να βιώνουν οι νέοι μαθητές, να αποφευχθεί ο εκφοβισμός και να δημιουργηθεί μια αίσθηση του ανήκειν. Για τους εθελοντές «φιλαράκια» παρέχεται κάποια εκπαίδευση. Το πρόγραμμα υποστήριξης από ομοτίμους δεν απαιτεί άδεια ούτε δαπανηρή εκπαίδευση. Ένας ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί ή σύμβουλοι σπουδών είναι γενικά υπεύθυνοι και σχεδιάζουν τις δραστηριότητες μαζί με τους εθελοντές μαθητές. Οι καθηγητές ή/και οι σύμβουλοι σπουδών είναι αυτοί που επιλέγουν τα ζευγάρια των «φίλων». Πρόκειται για μια ευέλικτη μέθοδο, την οποία τα σχολεία προσαρμόζουν στην οργάνωση και την πρακτική τους.
Αποτελέσματα/Αντίκτυπος	Οι αξιολογήσεις της δραστηριότητας έχουν δείξει ότι τόσο το προσωπικό όσο και οι μαθητές θεωρούν ότι είναι σημαντική και ότι αυξάνει την αίσθηση της κοινότητας. Υποστηρίζει επίσης την πρόληψη του εκφοβισμού στα σχολεία.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Το πρόγραμμα δημιουργεί την αίσθηση του ανήκειν και της ασφάλειας, καθώς οι μεγαλύτεροι μαθητές, τα «φιλαράκια», καλωσορίζουν τους νέους μαθητές και αποτρέπει τον εκφοβισμό.
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με σχεδόν μηδενικό προϋπολογισμό. Τα σχολεία συμπεριλαμβάνουν τα έξοδα που προκύπτουν από το πρόγραμμα υποστήριξης από ομοτίμους στον συνολικό προϋπολογισμό τους. Ωστόσο, μερικές φορές χρηματοδοτούν επίσης τα προγράμματα μέσω διαφόρων ειδών δραστηριοτήτων συγκέντρωσης πόρων.
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού:	Ο Σύλλογος Mannerheim για την Παιδική Ευημερία PB 141 FI-00531 Ελσίνκι, Φινλανδία Paula Aalto, Διευθύντρια Προγράμματος +358 503096229 paula.aalto@mll.fi
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://www.mll.fi/en/home-page/mll-peer-support-program/

Δ. Πορτογαλία

Τίτλος	Έργο για την Συμπεριληπτική Εκπαίδευση - «Educação Inclusiva – um caminho, um compromisso»
Διάρκεια εφαρμογής	2021 – 2023

Ομάδες - στόχοι	Όλοι οι εκπαιδευτικοί φορείς: εκπαιδευτικοί προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
Περιγραφή/Στόχοι	Το έργο "Educação Inclusiva" στοχεύει να επενδύσει στην ανάπτυξη ικανοτήτων όλων των εκπαιδευτικών φορέων, στην παρακολούθηση και τον έλεγχο των πρακτικών και στην παραγωγή πόρων για την ενίσχυση των συμπεριληπτικών πρακτικών.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Το έργο αυτό αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της έλλειψης ειδικής κατάρτισης/πόρων για την συμπεριληπτική εκπαίδευση που έχουν οι εκπαιδευτικοί στην εργασιακή τους πρακτική.
Μεθοδολογική προσέγγιση	<p>Στάδιο I - Κατάρτιση για την υποστήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης που σχεδιάστηκε για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να προβληματιστούν, να λάβουν αποφάσεις και να υιοθετήσουν εκπαιδευτικές πρακτικές με αποτελεσματική υποστήριξη στη διαθέσιμη γνώση, ανάπτυξη 5 ενοτήτων κατάρτισης με τη μορφή εγχειριδίου/βιβλίου:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Διαχείριση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης 2) Διαφορετικότητα, ισότητα και συμπερίληψη 3) Καθολικός σχεδιασμός για τη μάθηση 4) Συμπερίληψη στην τάξη 5) Συμπεριληπτικά μαθησιακά περιβάλλοντα <p>Στάδιο II - Αποσκοπεί στην ανάπτυξη της ικανότητας των ηγετών και των εκπαιδευτικών να προωθούν εκπαιδευτικές πρακτικές συμπερίληψης και σχολικά περιβάλλοντα για όλους. Περιλαμβάνει ένα εργαστήριο και δύο μαθήματα κατάρτισης για εκπαιδευτικούς προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.</p> <p>Στάδιο III – Δημιουργία ενός χώρου εργασίας για τους εκπαιδευτικούς. Στην πλατφόρμα Moodle της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης δημιουργήθηκε μια «Κοινότητα Εκπαιδευτών». Αυτή η κοινότητα είναι ένας κοινός χώρος εργασίας για εκπαιδευτές, διαπιστευμένους από το Επιστημονικό και Παιδαγωγικό Συμβούλιο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης (CCPFC), συντονιστές επιμορφωτικών μαθημάτων για την συμπεριληπτική εκπαίδευση.</p>
Αποτελέσματα/Αντίκτυπος	Έργο υπό εξέλιξη, τα αποτελέσματα των επιδράσεων δεν είναι ακόμη διαθέσιμα.
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Εστίαση στα προσόντα/κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε εκπαιδευτικές προσεγγίσεις συμπερίληψης- δημιουργία μιας πλατφόρμας Moodle αφιερωμένης στους εκπαιδευτικούς, που θα τους επιτρέπει να ανταλλάσσουν εμπειρίες και γνώσεις σε αυτά τα θέματα.
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Υπό την ευθύνη της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης (DGE), της Γενικής Διεύθυνσης Σχολικών Ιδρυμάτων (DGEstE) και του Εθνικού Οργανισμού Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (ANQEP).
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού	Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης (DGE): www.dge.mec.pt dge@dge.mec.pt

	Γενική Διεύθυνση Σχολικών Ιδρυμάτων (DGEstE): https://www.dgeste.mec.pt/ atendimento.dsrn@dgeste.mec.pt Εθνικός Οργανισμός Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (ANQEP): https://www.anqep.gov.pt/np4/home anqep@anqep.gov.pt
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://educacaoinclusiva.dge.mec.pt/o-projeto

Τίτλος	Πρόγραμμα Choices – Programa Escolhas (PE)
Διάρκεια εφαρμογής	2001 – 2023 (8η Περίοδος Υλοποίησης)
Ομάδες - στόχοι	Άτομα ηλικίας 6 έως 30 ετών σε ευάλωτες κοινωνικές και οικονομικές καταστάσεις (με μεταναστευτικό υπόβαθρο, νέοι από κοινότητες Ρομά και μαθητές Πορτογάλων μεταναστών).
Περιγραφή/Στόχοι	Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόστηκε το 2001 και βρίσκεται σήμερα στην 8η περίοδο υλοποίησής του. Απευθύνεται σε άτομα ηλικίας 6 έως 30 ετών που βρίσκονται σε ευάλωτες κοινωνικές και οικονομικές καταστάσεις. Περιλαμβάνει μετανάστες, νέους από κοινότητες Ρομά και Πορτογάλους μετανάστες μαθητές (δύο πειραματικά προγράμματα στο Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο). Στοχεύει στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών και των νέων που προέρχονται από τα πιο ευάλωτα κοινωνικά και οικονομικά περιβάλλοντα. Η εκπαίδευση αποτελεί βασικό μοχλό για την ισότητα των ευκαιριών και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Αποστολή του προγράμματος είναι η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών και των νέων από πιο ευάλωτα περιβάλλοντα, ιδίως των απογόνων μεταναστών, των παιδιών των Ρομά και των εφήβων. Διαρθρώνεται σε 3 στρατηγικούς τομείς παρέμβασης: - Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πιστοποίηση - Απασχόληση και Επιχειρηματικότητα - Κοινωνικός Δυναμισμός, Συμμετοχή και Πολιτότητα.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Μέτρο I - στοχεύει να συμβάλει στην εκπαιδευτική επιτυχία, στη μείωση των απουσιών και της σχολικής αποχώρησης, καθώς και στην κατάρτιση και την επαγγελματική πιστοποίηση. Μέτρο II - στοχεύει να συμβάλει στην προώθηση της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας, στη μετάβαση στην αγορά εργασίας, καθώς και στην υποστήριξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Μέτρο III - στοχεύει να συμβάλει στην ανάπτυξη κοινοτικών, ψυχαγωγικών ή/και παιδαγωγικών δραστηριοτήτων, επιτρέποντας τη βαθύτερη συνειδητοποίηση των πολιτικών και κοινοτικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
Αποτελέσματα/Αντίκτυπος	Κατά την 1η Περίοδο Υλοποίησης (Ιανουάριος 2001 – Δεκέμβριος 2003), το πρόγραμμα είχε ως στόχο την πρόληψη της εγκληματικότητας και την ένταξη των νέων από τις πιο προβληματικές γειτονιές στις περιφέρειες της Λισσαβώνας, του

<p>Πόρτο και του Σετούμπαλ. Υλοποιήθηκαν 50 σχέδια που απευθύνονταν σε 6.712 επωφελούμενους.</p> <p>Η 2η Περίοδος Υλοποίησης (Μάιος 2004 – Σεπτέμβριος 2006) ενσωμάτωσε την αποκτηθείσα εμπειρία και ανέδειξε νέες προκλήσεις. Το μοντέλο δράσης επαναπροσδιορίστηκε και αναδιαμορφώθηκε με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης παιδιών και νέων από πιο ευάλωτα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, ιδίως παιδιών και νέων με μεταναστευτική καταγωγή και Ρομά, με στόχο την ισότητα, τη μη διάκριση και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Το πρόγραμμα αποκεντρώθηκε και άρχισε να δημιουργείται σε τοπικό επίπεδο από τοπικούς φορείς (σχολεία, εκπαιδευτικά κέντρα, ενώσεις, θεσμικά συστήματα προστασίας, μεταξύ άλλων), οι οποίοι κλήθηκαν να σχεδιάσουν, να υλοποιήσουν και να αξιολογήσουν έργα. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, χρηματοδοτήθηκαν και επιβλέπονταν 87 έργα σε όλη τη χώρα. Ο αριθμός των δικαιούχων σε αυτή τη φάση ανέρχεται σε 43.200 που κατανέμονται σε 54 δήμους.</p> <p>Η 3η Περίοδος Υλοποίησης (2007 – 2009) κατέγραψε ποσοτικά 120 έργα που προσέγγισαν 81.695 παιδιά και νέους από πιο ευάλωτα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, ηλικίας 6 έως 24 ετών. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το πρόγραμμα διεύρυνε το πεδίο δράσης του σε 71 δήμους σε όλη τη χώρα.</p> <p>Στην 4η Περίοδο Υλοποίησης χρηματοδοτήθηκαν 134 έργα. Τα επιτυχή αποτελέσματα του προγράμματος και η αποτελεσματική ικανότητα παρέμβασης στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, ενθάρρυναν την κυβέρνηση να συνεχίσει το πρόγραμμα, ενισχύοντας την παρουσία του και αυξάνοντας τη συνολική χρηματοδότησή του, διευρύνοντας κατά συνέπεια τον αριθμό των έργων που θα υποστηρίζονταν (Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου υπ' αριθ. 63/2009 της 23ης Ιουλίου).</p> <p>Αυτή η περίοδος υλοποίησης πρόσθεσε ένα πέμπτο μέτρο προτεραιότητας στη δομή του προγράμματος:</p> <ul style="list-style-type: none">
(I) Σχολική ένταξη και μη τυπική εκπαίδευση,
(II) Επαγγελματική κατάρτιση και απασχολησιμότητα,
(III) Συμμετοχή των πολιτών και της κοινότητας
(IV) Ψηφιακή ένταξη
(V) προστέθηκε ένα πέμπτο μέτρο προτεραιότητας με στόχο την τόνωση της επιχειρηματικότητας και την ενδυνάμωση των νέων. <p>Στην 5η Περίοδο Υλοποίησης (2013 – 2015), δημιουργήθηκαν διάφορα πρωτόκολλα με κοινοπραξίες 110 τοπικών έργων και χρηματοδοτήθηκαν άλλα 16 ειδικά πειραματικά και καινοτόμα έργα στους τομείς της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας.</p> <p>Η 6η Περίοδος Υλοποίησης (2016 – 2018) επικεντρώθηκε στην παρέμβαση. Τα έργα άρχισαν να υποβάλλουν προτάσεις παρέμβασης σε 3 συγκεκριμένα μέτρα/περιοχές, προσαρμόζοντας το σχέδιο δράσης στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινοτήτων. Σε αυτή την έκδοση το ηλικιακό εύρος παρέμβασης επεκτάθηκε</p>

	<p>επίσης στα 30 έτη, επιτρέποντας μια πιο συνεπή παρέμβαση στην απασχόληση και την απασχολησιμότητα.</p> <p>Και πάλι, το πρόγραμμα αναδιαρθρώθηκε σε 5 στρατηγικούς τομείς:</p> <p>α) Εκπαίδευση και Κατάρτιση, β) Απασχολησιμότητα και Απασχόληση, γ) Συμμετοχή, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα και καθήκοντα, δ) Ψηφιακή Ένταξη, ε) Ενδυνάμωση και Επιχειρηματικότητα.</p> <p>Σε αυτή τη φάση, το πρόγραμμα χρηματοδότησε 112 έργα, 110 στην Πορτογαλία και δύο διεθνείς εμπειρίες, μία στο Λουξεμβούργο και μία στο Ηνωμένο Βασίλειο.</p> <p>Στην 7η Περίοδο Υλοποίησής του (Ιανουάριος 2019 – 31 Δεκεμβρίου 2020), το πρόγραμμα χρηματοδότησε 101 έργα, 100 στην ενδοχώρα (30 στον Βορρά, 19 στο Κέντρο, 34 στη Λισαβόνα, 11 στο Αλεντέχο και 4 στο Αλγκάρβε) και 3 στις αυτόνομες περιοχές της Μαδέρας (2) και των Αζορών (1).</p> <p>Τα έργα αυτά υλοποιήθηκαν σε 68 δήμους σε όλη τη χώρα, κινητοποιώντας περισσότερους από 900 φορείς-εταίρους, μεταξύ άλλων δήμους, ενοριακά συμβούλια, σχολικές ομάδες, επιτροπές για την προστασία των παιδιών και των νέων που βρίσκονται σε κίνδυνο, το Ινστιτούτο Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEFP, I.P.), ενώσεις μεταναστών και ιδιωτικές φιλανθρωπικές οργανώσεις. Στα 103 έργα συμμετείχαν σχεδόν 40.000 άτομα κατά τη διάρκεια των δύο ετών. Στην 8η Περίοδο Υλοποίησης του έργου (2020-2021), 105 έργα χρηματοδοτήθηκαν σε εθνικό επίπεδο: Αλεντέχο (11), Αλγκάρβε (4) και αυτόνομες περιφέρειες (3).</p>
<p>Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας</p>	<p>Η ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της επαγγελματικής κατάρτισης, η διεύρυνση της διαφοροποίησης του κοινού-στόχου, η εδραίωση των κοινοπραξιών, η διαβάθμιση και η διαδοχικότητα της χρηματοδότησης, η υιοθέτηση ενός μικτού μοντέλου πρόσβασης, η κατάρτιση με επίκεντρο τα προϊόντα και, επίσης, η μεγαλύτερη στήριξη των πρωτοβουλιών των νέων και η παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή τους ήταν μερικοί παράγοντες επιτυχίας. Αξιοσημείωτη ήταν επίσης η δημιουργία του Κοινωνικού Συντονιστή, ενός νέου με θετικό ηγετικό προσανατολισμό που ενίσχυσε τις τοπικές ομάδες έργου.</p>
<p>Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας</p>	<p>Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης (DGE) Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης, I.P. Συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο/Πορτογαλία 2020 και το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Λισαβόνας και του Αλγκάρβε.</p>
<p>Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού</p>	<p>Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης (DGE): www.dge.mec.pt dge@dge.mec.pt</p> <p>Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης, I.P.: https://www.seg-social.pt/iss-ip-instituto-da-seguranca-social-ip</p>

	Συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο/Πορτογαλία 2020 και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της Λισαβόνας και του Αλγκάρβε.
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	http://www.programaescolhas.pt/apresentacao

Τίτλος	Έργο Κοινοτήτων Μάθησης - INCLUDE-ED
Διάρκεια εφαρμογής	Πρωτογενές έργο: 2006 – 2011 Εφαρμόστηκε πιλοτικά στην Πορτογαλία το 2017 – 2018 και επαναλήφθηκε το 2019 – 2020.
Ομάδες στόχοι	Σχολεία και Κοινότητες
Περιγραφή/Στόχοι	Το INCLUD-ED είχε ως στόχο να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο μιας κοινωνίας βασιζόμενης στη γνώση. Το έργο επικεντρώθηκε στην εξήγηση των εκπαιδευτικών δράσεων που μπορούν να επηρεάσουν τη σχολική αποτυχία ή επιτυχία στο επίπεδο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων επαγγελματικής και ειδικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο των κανονικών σχολείων) και τη σχέση τους με άλλους τομείς της κοινωνίας (π.χ. στέγαση, υγεία, απασχόληση, κοινωνική και πολιτική συμμετοχή), εστιάζοντας ιδιαίτερα σε κοινωνικές ομάδες που είναι ευάλωτες στον κοινωνικό αποκλεισμό (νέοι, μετανάστες, πολιτισμικές ομάδες π.χ. Ρομά, γυναίκες και άτομα με αναπηρίες). Μετά από μια αρχική πιλοτική εφαρμογή, και για να επιτευχθούν πιο καταλυτικά αποτελέσματα και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα, η εμπειρία αυτή επεκτάθηκε σε μια μεγαλύτερη ομάδα σχολείων Territórios Educativos de Intervenção Prioritária (TEIP) σε εθνικό επίπεδο. Η εφαρμογή αυτή επέτρεψε στο έργο να εμβαθύνει τις εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας, σε συγκεκριμένα κοινωνικοοικονομικά πλαίσια.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Μια από τις κύριες προκλήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος είναι η σύγχυση μεταξύ των όρων συμπερίληψη και ανάμειξη. Μελέτες και στατιστικές έχουν συγκρίνει τις ροές με την ανάμειξη και τη συμπερίληψη, οι οποίες θεωρούνται το ίδιο πράγμα. Επομένως, για να αναλυθούν οι επιπτώσεις των ροών και της συμπερίληψης, είναι απαραίτητο να διαχωριστεί η συμπερίληψη από την ανάμειξη, επειδή οδηγούν σε πολύ διαφορετικές εκπαιδευτικές καταστάσεις και έχουν διαφορετικές επιδράσεις στους μαθητές.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Κατά την ανάπτυξη αυτού του έργου, η ομάδα της Κοινότητας Έρευνας στην Αριστεία για Όλους (CREA) παρείχε στη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης (DGE) τεχνική υποστήριξη, συνεργαζόμενη με ομάδες και καταρτίζοντας ένα σύνολο εκπαιδευτών, οι οποίοι θα εξασφάλιζαν τη βιωσιμότητα και την επέκταση του έργου στο μέλλον, καθώς και την παρακολούθηση και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή του έργου στις

	<p>αντίστοιχες εκπαιδευτικές κοινότητες τους. Έτσι, τον Νοέμβριο του 2019 ξεκίνησε η κατάρτιση των εκπαιδευτών και τον Ιανουάριο του 2020 η κατάρτιση των σχολικών ομάδων και των εκπαιδευτικών.</p> <p>Η παρουσίαση των σχεδίων δράσης από τα σχολεία έγινε τον Μάρτιο του 2020, καθώς και το σχέδιο δράσης από τις υπεύθυνες ομάδες σε κάθε εκπαιδευτική κοινότητα και η απόφαση σχετικά με το κοινό-στόχο που θα καλυφθεί. Πραγματοποιήθηκαν επίσης τρεις επακόλουθες συναντήσεις με τους εκπαιδευτές τον Απρίλιο, τον Μάιο και τον Ιούνιο με διάρκεια 2 ωρών η καθεμία. Καθ' όλη τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2020, πραγματοποιήθηκαν 6 διαδικτυακές συνεδρίες συζήτησης συνολικής διάρκειας 18 ωρών.</p>
Αποτελέσματα/Αντίκτυπος	<p>Η προσέγγιση αυτή δοκιμάστηκε στην Πορτογαλία σε ένα πιλοτικό πείραμα που περιορίστηκε σε 11 ομάδες, το 2017 – 2018, και έδειξε ελπιδοφόρα αποτελέσματα. Αργότερα επαναλήφθηκε σε άλλες ομαδοποιήσεις. Αυτές οι τοπικές παρεμβάσεις μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της σχολικής εγκατάλειψης και της σχολικής αποτυχίας. Πρόκειται για μια καινοτόμο, ολοκληρωμένη, δοκιμασμένη και βασισμένη σε δραστηριότητες προσέγγιση με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων και των γονέων των μαθητών.</p>
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	<p>Στην Πορτογαλία, το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε αρχικά για την εφαρμογή μιας σειράς Δράσεων Εκπαιδευτικής Επιτυχίας (AES) σε 50 Εκπαιδευτικές Περιοχές του Προγράμματος Παρέμβασης Προτεραιότητας (TEIP). Αργότερα η εμπειρία αυτή αναπαράχθηκε με θετικά αποτελέσματα.</p>
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	<p>Ενιαίο έργο, χρηματοδοτούμενο από το 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Προτεραιότητα 7, πολίτες και διακυβέρνηση σε μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση.</p>
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού	<p>CREA - Κοινότητα Έρευνας στην Αριστεία για Όλους, Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, Ισπανία</p> <p>Υπουργείο Παιδείας (ΜοΕ)</p>
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	<p>https://www.dge.mec.pt/sites/default/files/EPIPSE/relatorio_teip_2019_2020.pdf</p>

Τίτλος	ESCOLA+ 21 23
Διάρκεια εφαρμογής	2021 – 2023
Ομάδες στόχοι	Σχολικά προγράμματα που απευθύνονται σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση).
Περιγραφή/Στόχοι	<p>Το έργο Escola+ 21 23 εγκρίθηκε για την αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών, επιδιώκοντας να διασφαλίσει ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω. Η προσέγγιση αυτή οδήγησε στη δημιουργία μιας δέσμης μέτρων που βασίζονται σε εκπαιδευτικές πολιτικές με αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα όσον αφορά την ενίσχυση της αυτονομίας των σχολείων και τις διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές</p>

	στρατηγικές με στόχο την προώθηση της σχολικής επιτυχίας και, κυρίως, την καταπολέμηση των ανισοτήτων μέσω της εκπαίδευσης.
Προκλήσεις που αντιμετωπίζει	Το εν λόγω έργο δεν αποσκοπεί στη δημιουργία τεχνητής προόδου, με επίκεντρο στατιστικούς στόχους, αλλά επικεντρώνεται στην αποτελεσματική βελτίωση της μάθησης, με στόχο την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που περιλαμβάνονται στο προφίλ των μαθητών που εγκαταλείπουν την υποχρεωτική εκπαίδευση και στην ουσιαστική μάθηση στα διάφορα μαθήματα. Το έργο Escola+ 21 23 έχει, επομένως, τους ακόλουθους στρατηγικούς στόχους: - Αοκατάσταση των πιο επιβαρυσμένων δεξιοτήτων, - Διαφοροποίηση των στρατηγικών διδασκαλίας, - Επένδυση στην κοινωνική και συναισθηματική ευημερία, - Εμπιστοσύνη στο εκπαιδευτικό σύστημα, - Συμμετοχή ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας, - Ενδυνάμωση, μέσω της ενίσχυσης των πόρων και των μέσων, - Παρακολούθηση, μέσω της αξιολόγησης του αντίκτυπου και της αποτελεσματικότητας των μέτρων και των μέσων.
Μεθοδολογική προσέγγιση	Αυτό το ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάκαμψη της μαθησιακής διαδικασίας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση επικεντρώνεται σε τρεις άξονες δράσης: 1) διδασκαλία και μάθηση, 2) υποστήριξη των εκπαιδευτικών κοινοτήτων, 3) γνώση και αξιολόγηση - που αναπτύσσεται σε τομείς δράσης, που αντιστοιχούν σε τομείς προτεραιότητας της επιβάρυνσης, και σε συγκεκριμένες δράσεις, οι οποίες συνιστούν τη δέσμη μέτρων που προτείνονται στις εκπαιδευτικές κοινότητες, καθώς και τα διαθέσιμα μέσα και τους πόρους.
Αποτελέσματα/Αντίκτυπος	Έργο σε εξέλιξη, ο περιοδικός αντίκτυπος μπορεί να αναζητηθεί στις εκθέσεις παρακολούθησης που είναι διαθέσιμες στον σύνδεσμο: https://escolamais.dge.mec.pt/monitorizacao
Καινοτόμος διάσταση/ Παράγοντες επιτυχίας	Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις προσεγγίσεις της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, με έμφαση στα σχολικά προγράμματα, στα εδαφικά και ανθρώπινα δεδομένα και στη συνεχή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των κρατικών προγραμμάτων.
Χρηματοδοτικό μοντέλο & Πρότυπο βιωσιμότητας	Χρηματοδοτείται από τα ευρωπαϊκά ταμεία με την υποστήριξη της κυβέρνησης: <ul style="list-style-type: none"> ● Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Ανθρώπινο Κεφάλαιο - POCH ● Πορτογαλία 2020 ● Ευρωπαϊκή Ένωση ● Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης (DGE)
Στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου οργανισμού	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Ανθρώπινο Κεφάλαιο - POCH poch@poch.portugal2020.pt Πορτογαλία 2020 https://portugal2020.pt/contacte-nos/ Ευρωπαϊκή Ένωση https://european-union.europa.eu/index_en

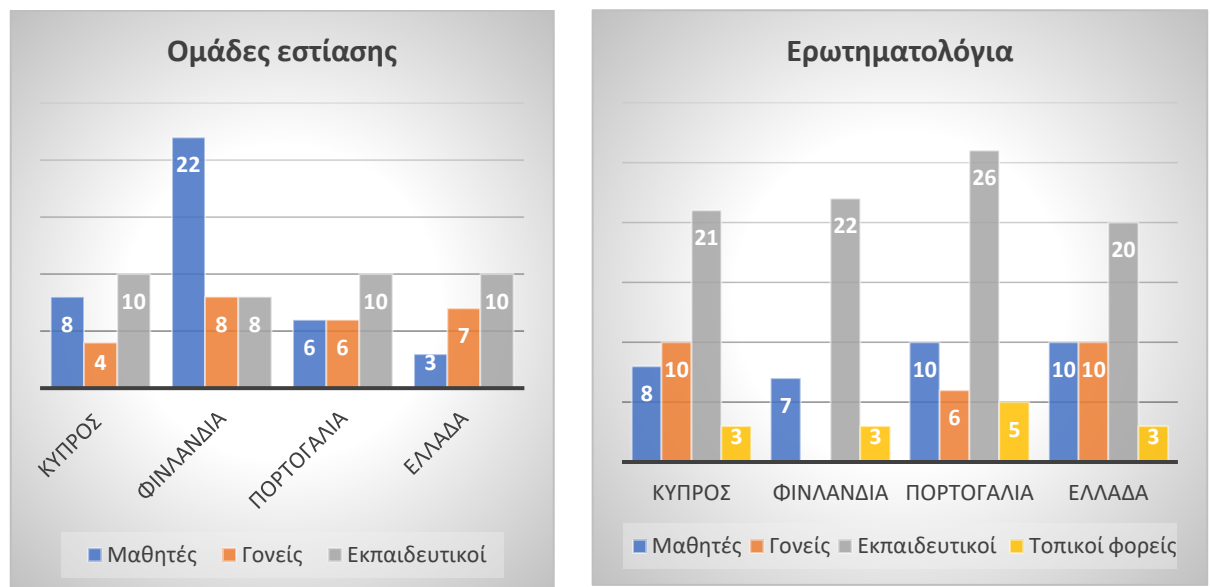
	Directorate-General for Education (DGE): www.dge.mec.pt dge@dge.mec.pt escolamais@dge.mec.pt
Σύνδεσμος/Ιστότοπος (εάν υπάρχει):	https://escolamais.dge.mec.pt/mensagem

5. Αποτελέσματα Έρευνας Πεδίου

Η έρευνα πεδίου παρείχε πολύτιμες πληροφορίες από πολλαπλές οπτικές γωνίες: μετανάστες μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί και τοπικοί φορείς. Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται θεματική προσέγγιση για τον εντοπισμό κοινών ή/και διαφορετικών απόψεων των ομάδων-στόχων σχετικά με τις προκλήσεις, τις ανάγκες και τις καλές πρακτικές της μάθησης, της διδασκαλίας και της συμπερίληψης των μεταναστών μαθητών στα τοπικά σχολεία.

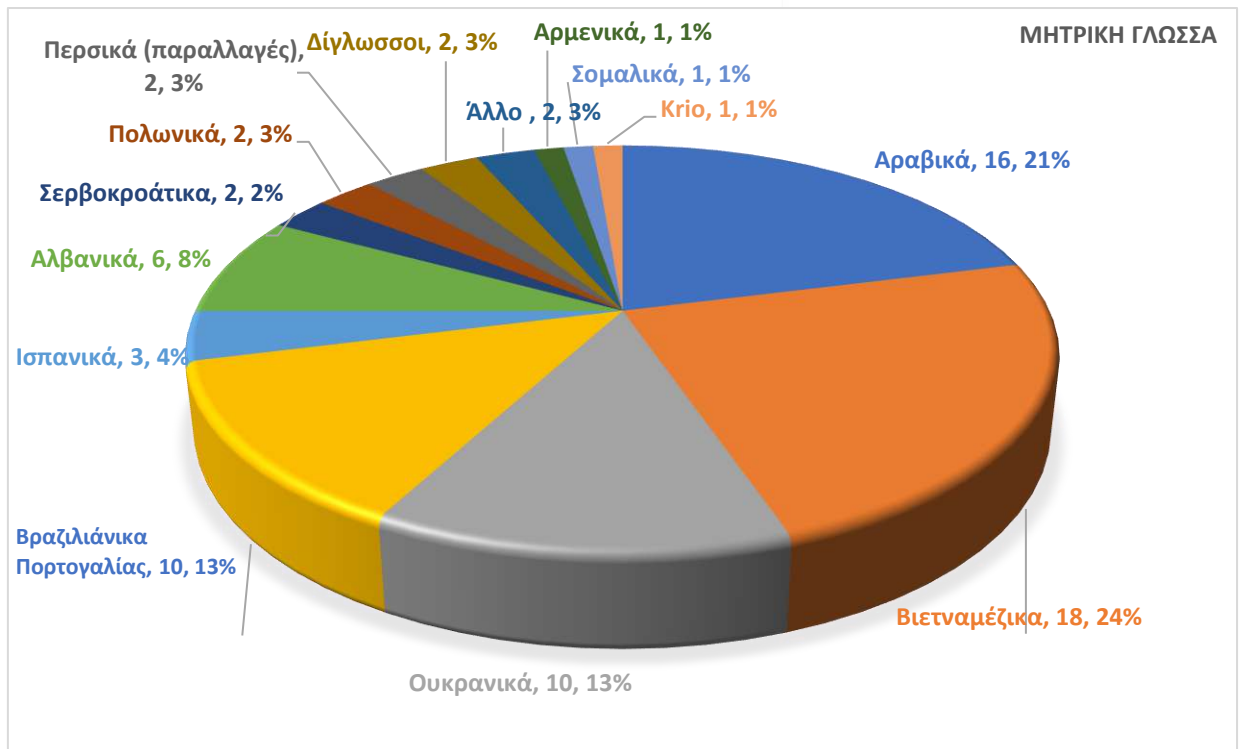
5.1. Δημογραφικά Στοιχεία

Συνολικά, 102 άτομα συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης και 164 απάντησαν στα ψηφιακά ερωτηματολόγια. Στο Σχήμα 3 παρουσιάζεται ο αριθμός των μεταναστών μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών και τοπικών φορέων που συμμετείχαν στην έρευνα πεδίου σε κάθε χώρα εταίρο.

Σχήμα 3: Αριθμός συμμετεχόντων ανά ομάδα - στόχο ανά χώρα – εταίρο.

Όπως φαίνεται στο Σχήμα 4, οι κύριες μητρικές γλώσσες των 74 μεταναστών μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα πεδίου είναι η αραβική, η βιετναμέζικη, η βραζιλιάνικη πορτογαλική, η ουκρανική, η ισπανική, η σερβοκροατική, η αλβανική, η αρμενική, η πολωνική, οι περσικές παραλλαγές (Urdu, Dari/ Farsi), η σομαλική, η Krio (με βάση τα αγγλικά). Υπάρχουν 2 μαθητές που είναι δίγλωσσοι (γαλλικά & πορτογαλικά, ουκρανικά & ρωσικά) και 2 που δεν δήλωσαν τη μητρική τους γλώσσα.

Σχήμα 4: Μητρική γλώσσα των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα

- Οι συμμετέχοντες μετανάστες ανέφεραν τον πόλεμο, την ασφάλεια, τις καλύτερες συνθήκες ζωής, τις ευκαιρίες απασχόλησης και την επανένωση με την οικογένεια ως τους κύριους λόγους μετανάστευσης. Οι περισσότεροι από αυτούς ζουν στη χώρα υποδοχής για 1-3 χρόνια (στην περίπτωση της Πορτογαλίας) και πάνω από 3 χρόνια (στην περίπτωση της Κύπρου και της Φινλανδίας). Στην Ελλάδα, οι μετανάστες ζουν εκεί λιγότερο από ένα χρόνο ή από 3 έως 10 χρόνια.
- Οι συμμετέχοντες μαθητές είναι ηλικίας 10-16 ετών και φοιτούν σε δημόσια δημοτικά σχολεία.
- Είναι ενδιαφέρον ότι 19 από τους 74 μαθητές, που συμμετείχαν στην έρευνα, παραδέχτηκαν ότι δεν είχαν καμία προηγούμενη σχολική εμπειρία, πριν μετακομίσουν στη χώρα υποδοχής. Ομοίως, 19 από τους 51 γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα παραδέχτηκαν ότι τα παιδιά τους δεν είχαν πάει σχολείο στη χώρα καταγωγής τους.
- Η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών, που συμμετείχαν στην έρευνα, εργάζονται σήμερα σε δημόσια δημοτικά σχολεία (1 εκπαιδευτικός ανέφερε ότι εργάζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 7 σε ιδιωτικά σχολεία). Οι ρόλοι τους περιλαμβάνουν υπεύθυνους τάξεων, καθηγητές ξένων γλωσσών, διευθυντές σχολείων, καθηγητές συγκεκριμένων ειδικοτήτων, καθηγητές τάξεων προετοιμασίας, καθηγητές ειδικής αγωγής και λοιπό σχολικό προσωπικό (ψυχολόγους).
- Όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έχουν κάποια εμπειρία με μετανάστες μαθητές, ενώ η πλειονότητα των ερωτηθέντων (61 από τους 89) έχει διδακτική εμπειρία άνω των 10 ετών.

5.2. Διαφορές στις Χώρες Υποδοχής

Οι μετανάστες γονείς και μαθητές που συμμετείχαν παρατηρούν διαφορές μεταξύ των σχολείων στις χώρες καταγωγής τους και εκείνων στις χώρες υποδοχής.

- Τα αραβόφωνα σχολεία είναι πολύ πιο αυστηρά από τα κυπριακά και διαχωρίζουν τα αγόρια από τα κορίτσια. Σε περίπτωση λαθών ή κακής συμπεριφοράς, οι δάσκαλοι επιτρέπεται να

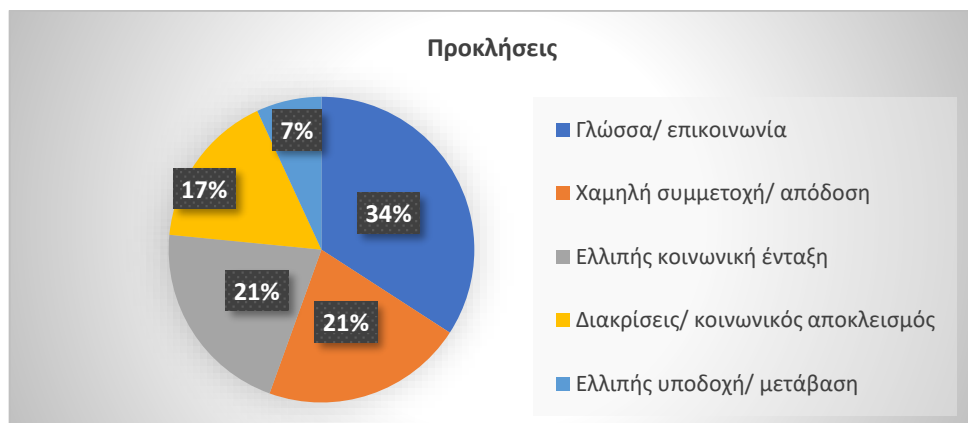
χτυπούν τους μαθητές. Δίνεται έμφαση στη θρησκεία και τα κορίτσια είναι υποχρεωμένα να φορούν διαρκώς χιτζάμπ.

- Τα βιετναμέζικα σχολεία έχουν μεγαλύτερο αριθμό μαθητών στις τάξεις από ό,τι τα φινλανδικά. Οι μαθητές περνούν περισσότερο χρόνο στο σχολείο, έχουν περισσότερες εργασίες και άγχος για τις επιδόσεις τους. Δεν υπάρχουν διαλείμματα έξω, σωματικές δραστηριότητες, πρόσβαση στην τεχνολογία ή ευκαιρίες για δημιουργικότητα. Οι γονείς επικοινωνούν με το σχολείο μόνο σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
- Τα βραζιλιάνικα σχολεία διαθέτουν λιγότερους πόρους και διαφορετικές μεθόδους σε σύγκριση με τα πορτογαλικά.
- Τα αλβανικά, αρμενικά και πολωνικά σχολεία είναι μικρότερα και έχουν λιγότερους μαθητές από τα ελληνικά σχολεία.

Οι αραβόφωνοι και βιετναμέζοι συμμετέχοντες μαθητές και γονείς εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τα σχολεία στην Κύπρο και τη Φινλανδία αντίστοιχα. Παρά τις προκλήσεις, τα παιδιά αυτά είναι πολύ πιο ευτυχισμένα στα σημερινά τους σχολεία. Αυτό δεν ισχύει στην Ελλάδα, όπου ορισμένοι Πακιστανοί μαθητές ανέφεραν πλήξη και δυσαρέσκεια λόγω των εμποδίων που αναλύονται παρακάτω.

5.3. Προκλήσεις

Σύμφωνα με την έρευνα πεδίου, οι βασικές προκλήσεις για τους μετανάστες μαθητές είναι (Σχήμα 5):

Σχήμα 5: Βασικές προκλήσεις για τους μετανάστες μαθητές

- **Γλώσσα και επικοινωνία.** Αυτή είναι η πρόκληση που αναφέρθηκε από τους περισσότερους συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης και στις τρεις ομάδες-στόχους και επιλέχθηκε από 99 από τους 164 ερωτηθέντες στην έρευνα. Τα γλωσσικά εμπόδια μπορεί να εμποδίσουν την επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς και τους συνομηλίκους. Ακόμη και στην Πορτογαλία, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς παραδέχονται ότι αυτό αποτελεί πρόβλημα, παρόλο που οι περισσότεροι μετανάστες μαθητές μιλούν βραζιλιάνικα πορτογαλικά ή ισπανικά, τα οποία είναι παρόμοια με τα πορτογαλικά στην Πορτογαλία. Λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλοί μετανάστες μαθητές δεν είχαν καμία σχολική εμπειρία πριν μετακομίσουν στις χώρες υποδοχής - όπως παραδέχτηκαν περίπου το 1/4 των συμμετεχόντων μαθητών και το 1/2 των συμμετεχόντων γονέων - και μερικές φορές περιορισμένες δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής στη μητρική τους γλώσσα (σύμφωνα με τους Φινλανδούς εκπαιδευτικούς), η εκμάθηση μιας νέας γλώσσας γίνεται ακόμη πιο δύσκολη. Οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί αναφέρουν επίσης ως εμπόδιο τη διαφορετική

προφορά μεταξύ των γλωσσών: Τα βιετναμέζικα, για παράδειγμα, έχουν τελείως διαφορετικούς ήχους από τα σουηδικά/φινλανδικά, με αποτέλεσμα την ανάγκη για λογοθεραπεία. Συμφωνούν ότι οι μαθητές δεν λαμβάνουν αρκετή γλωσσική υποστήριξη κατά τη διάρκεια της προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης, άποψη που συμμερίζονται και οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι θεωρούν ανεπαρκή τα 2 χρόνια μαθημάτων ελληνικής γλώσσας.

- **Χαμηλή συμμετοχή και απόδοση.** Τα ζητήματα αυτά μπορεί να οδηγήσουν σε δυσκολία παρακολούθησης του μαθήματος, σε προβλήματα ανάγνωσης και γραφής στη νέα γλώσσα και σε χαμηλές επιδόσεις (όπως αναφέρθηκε από τους περισσότερους γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικούς στις ομάδες εστίασης και 62 από τους 164 ερωτηθέντες στην έρευνα). Οι Φινλανδοί και Πορτογάλοι μαθητές παραδέχονται ότι ορισμένα μαθήματα, όπως η Ιστορία, οι Φυσικές Επιστήμες και οι ξένες γλώσσες είναι πιο δύσκολα γι' αυτούς λόγω του νέου λεξιλογίου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μαθητές δεν μπορούν να εργαστούν ανεξάρτητα στο σπίτι· ένα θέμα που τονίστηκε πολύ έντονα από μαθητές και εκπαιδευτικούς στη Φινλανδία, γονείς και μαθητές στην Κύπρο και την Ελλάδα. Για τους Έλληνες συμμετέχοντες, η δυσκολία εργασίας στο σπίτι και κατανόησης οφείλεται στον τρόπο διδασκαλίας. Οι Πορτογάλοι εκπαιδευτικοί τονίζουν το ζήτημα της λανθασμένης τοποθέτησης στις τάξεις, που μπορεί να αποθαρρύνει τους μαθητές. Στην περίπτωση της Φινλανδίας, οι εκπαιδευτικοί παραδέχονται ότι ορισμένοι μαθητές δεν είναι έτοιμοι μέσα σε ένα χρόνο να ενταχθούν σε κανονικές τάξεις και ότι τους λείπει η υποστήριξη μετά τη μετάβασή τους.
- **Ελλιπής κοινωνική ένταξη.** Όλοι οι συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης και 61 από τους 164 ερωτηθέντες στην έρευνα αναφέρουν τη δυσκολία των μεταναστών μαθητών να κάνουν ντόπιους φίλους. Όπως παραδέχονται οι μετανάστες μαθητές στη Φινλανδία, την Κύπρο και την Ελλάδα, αυτό συμβαίνει κυρίως στην αρχή, λόγω της αδυναμίας τους να επικοινωνήσουν. Όπως τονίζουν οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, ιδίως οι μεγαλύτεροι, τείνουν να περνούν χρόνο με άλλους συμμαθητές της ίδιας εθνικότητας κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, γεγονός που δυσχεραίνει την ένταξη. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες Κύπριοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εργάζονται σε σχολείο με μεγάλο αριθμό μεταναστών, βλέπουν μια αλληλεπίδραση μεταξύ μεταναστών και ντόπιων μαθητών, που προσπαθούν να μάθουν ο ένας τη γλώσσα του άλλου. Ωστόσο, η αλληλεπίδραση αυτή περιορίζεται εντός του σχολείου λόγω πολιτισμικών διαφορών (οι μετανάστες στην Κύπρο δεν πηγαίνουν στα πάρτι γενεθλίων των ντόπιων συμμαθητών τους λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων).
- **Διακρίσεις/κοινωνικός αποκλεισμός.** Παραδόξως, οι διακρίσεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός συγκαταλέγονται στις τελευταίες προκλήσεις: 48 από τους 164 συμμετέχοντες στην έρευνα σε όλες τις χώρες (δηλαδή 16 από τη Φινλανδία, την Κύπρο και την Πορτογαλία και 32 από την Ελλάδα) και λίγοι συμμετέχοντες σε ομάδες εστίασης στην Κύπρο και τη Φινλανδία (γονείς και εκπαιδευτικοί) αναφέρουν τις διακρίσεις ως πρόβλημα. Όπως λένε, το ζήτημα αυτό εμφανίζεται συνήθως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανάλογα βέβαια με την τοποθεσία του σχολείου και τον αριθμό των μεταναστών μαθητών που φοιτούν εκεί. Σύμφωνα με ορισμένους συμμετέχοντες στην έρευνα από την Κύπρο, τα αγροτικά σχολεία ή τα σχολεία όπου οι μετανάστες αποτελούν μειονότητα μεταξύ των ντόπιων μπορεί να έχουν περισσότερες περιπτώσεις διακρίσεων. Οι γονείς στην Ελλάδα πιστεύουν ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός/εκφοβισμός στα σχολεία δεν αφορά την εθνικότητα. Αντίθετα, ο εκφοβισμός και ο ρατσισμός φαίνεται να αποτελούν σημαντικό πρόβλημα στην Πορτογαλία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σύμφωνα με τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς. Οι μετανάστες μαθητές θεωρούνται

παρείσακτοι, κλέφτες ή υπεύθυνοι για θέματα που σχετίζονται με την οικονομική κρίση και τυγχάνουν κακής μεταχείρισης.

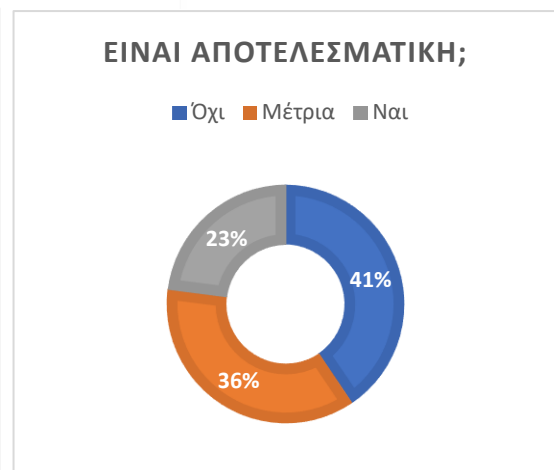
Οι βασικές προκλήσεις για τους εκπαιδευτικούς είναι:

- **Ελλιπείς διαδικασίες υποδοχής/μετάβασης.** Κυρίως οι εκπαιδευτικοί και οι τοπικοί φορείς τονίζουν το ζήτημα της ελλιπής υποδοχής και μετάβασης των μαθητών, το οποίο δυσχεραίνει το έργο των εκπαιδευτικών. Οι μετανάστες μαθητές μπορεί να φτάνουν στη μέση της σχολικής χρονιάς χωρίς να γνωρίζουν τη γλώσσα διδασκαλίας. Στην Πορτογαλία και την Κύπρο, συνήθως τοποθετούνται σε τάξεις ανάλογα με τη διαθεσιμότητα ή την ηλικιακή τους ομάδα, μαζί με νεότερους ή πιο προχωρημένους μαθητές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια τάξη με διάφορες ηλικίες, πολλαπλά ακαδημαϊκά και γλωσσικά επίπεδα και μεγάλο αριθμό μαθητών, γεγονός που δεν επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να εργαστούν αποτελεσματικά και επηρεάζει το γενικό επίπεδο της τάξης. Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών αναφέρει επίσης ότι υπάρχουν μαθησιακές διαφορές μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, γεγονός που καθιστά δύσκολο να διατηρηθεί το κίνητρο και να προωθηθεί η συμμετοχή στην τάξη. Οι Φινλανδοί, Κύπριοι και Έλληνες συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι διαθέσιμες διαδικασίες υποδοχής/μετάβασης (δηλ. μονοετής προπαρασκευαστική εκπαίδευση και καμία υποστήριξη μετά τη μετάβαση στις γενικές τάξεις, διετή μαθήματα ελληνικής γλώσσας ή παροχή εισαγωγικών τάξεων μόνο όταν εγγράφεται ο απαιτούμενος αριθμός μαθητών) δεν είναι αποτελεσματικές.
- **Έλλειψη συστηματικής υποστήριξης και κατάρτισης.** Οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι υπάρχει έλλειψη καλού υλικού ή υλικού στη μητρική γλώσσα των μεταναστών, ενώ οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι το υλικό που παρέχεται για την εκμάθηση γλωσσών δεν είναι ενημερωμένο ή δεν σχετίζεται με τα εθνικά αναλυτικά προγράμματα. Όλοι συμφωνούν ότι οι διαθέσιμες ευκαιρίες κατάρτισης δεν είναι υποχρεωτικές, πρακτικές ή επαρκείς. Οι Κύπριοι συμμετέχοντες τονίζουν την έλλειψη συνέπειας: οι εκπαιδευτικοί ελληνικής γλώσσας μπορεί να φτάνουν στη μέση του έτους, να εκπαιδεύονται, αλλά να αλλάζουν ρόλο ή σχολείο την επόμενη χρονιά, ενώ οι υπηρεσίες μετάφρασης είναι διαθέσιμες μόνο 2 ή 3 φορές τον χρόνο. Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί αναφέρουν επίσης το ζήτημα της υποστελέχωσης. Σύμφωνα με τις απαντήσεις στις έρευνες (Σχήμα 6), ενώ οι περισσότεροι Φινλανδοί και Κύπριοι εκπαιδευτικοί παραδέχονται ότι λαμβάνουν κάποια υποστήριξη (36 στους 43), σχεδόν όλοι οι Πορτογάλοι εκπαιδευτικοί διαφωνούν (24 στους 26). Μεταξύ των Ελλήνων εκπαιδευτικών, υπάρχει κάποια ασάφεια σε αυτό το θέμα (12 στους 20 παραδέχονται ότι λαμβάνουν υποστήριξη, ενώ οι άλλοι 8 διαφωνούν). Η πλειονότητα των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η υποστήριξη αυτή δεν είναι τόσο αποτελεσματική ή είναι μέτρια (57 από τους 89 ερωτηθέντες), ενώ 15 Πορτογάλοι εκπαιδευτικοί προτίμησαν να παραλείψουν αυτή την ερώτηση (Σχήμα 7).

Σχήμα 6: Υποστήριξη εκπαιδευτικών

Σχήμα 7: Αποτελεσματικότητα υποστήριξης

- **Έλλειψη ενδοϋπηρεσιακού χρόνου.** Οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί λένε ότι δεν είναι σε θέση να προσφέρουν εξατομικευμένη υποστήριξη σε κάθε μαθητή λόγω της έλλειψης χρόνου και των πολλαπλών μαθησιακών επιπέδων που υπάρχουν στην τάξη. Δεν έχουν χρόνο να προετοιμάσουν εξατομικευμένο υλικό εν ώρα εργασίας ή να συνεργαστούν με τους συναδέλφους τους όσο θα ήθελαν (συμφωνούν και οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί). Οι Πορτογάλοι και οι Έλληνες εκπαιδευτικοί δεν αναφέρθηκαν καθόλου σε αυτό το ζήτημα.
- **Πολιτισμικές διαφορές.** Τα διαφορετικά πλαίσια ή πρότυπα μπορεί να επηρεάσουν την αρμονία και την κατανόηση στην τάξη. Όπως αναφέρουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί, είναι δύσκολο να αντιμετωπιστούν αυτές οι διαφορές λόγω της μεγάλης πλειοψηφίας διαφορετικών πολιτισμών και εθνοτήτων στην τάξη ή της δικής τους έλλειψης πολιτισμικής συνείδησης. Οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί τονίζουν τη δυσκολία των μεταναστών μαθητών να αποδεχτούν παιδαγωγικές μεθόδους και απόψεις που είναι καινούργιες για αυτούς ή την τάση τους να χρησιμοποιούν κακές λέξεις στη μητρική τους γλώσσα, για να εκφοβίσουν τα άλλα παιδιά, επειδή γνωρίζουν ότι κανείς δεν καταλαβαίνει τη γλώσσα τους. Για τους Κύπριους εκπαιδευτικούς, οι διαφορές αυτές είναι κυρίως εμφανείς κατά τη διάρκεια εθνικών ή θρησκευτικών εορτασμών ή στο μάθημα των θρησκευτικών. Υπάρχουν περιπτώσεις ασέβειας προς τους εθνικούς ήρωες και οι εκπαιδευτικοί δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τέτοιες καταστάσεις.
- **Έλλειψη συνεργασίας με τους γονείς.** Οι Φινλανδοί, Κύπριοι και Έλληνες εκπαιδευτικοί αναφέρουν τη δυσκολία επικοινωνίας με τους γονείς λόγω του γλωσσικού εμποδίου. Οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί προσθέτουν ότι ορισμένοι γονείς δεν φαίνεται να ενδιαφέρονται για την εκπαίδευση των παιδιών τους λόγω άλλων προτεραιοτήτων επιβίωσης, όπως η στέγαση, η τροφή και τα χρήματα.

Οι προκλήσεις των γονέων δεν αποτέλεσαν το επίκεντρο της έρευνας. Ωστόσο, οι συζητήσεις των ομάδων εστίασης στην Κύπρο και τη Φινλανδία αποκάλυψαν ορισμένα κρίσιμα σημεία, τα οποία αξίζει να αναφερθούν:

- **Γλώσσα και πολιτισμός.** Λόγω του γλωσσικού εμποδίου, είναι μερικές φορές δύσκολο για τους γονείς να επικοινωνήσουν με τους εκπαιδευτικούς και τη διοίκηση του σχολείου σχετικά με τις διαδικασίες, την πρόοδο των παιδιών τους ή άλλα σημαντικά θέματα. Οι γονείς στη Φινλανδία

ανέφεραν επίσης τις πολιτισμικές συγκρούσεις που βιώνουν στο σπίτι με τα παιδιά τους, καθώς τα παιδιά μπορεί να ενσωματωθούν περισσότερο στη νέα κουλτούρα από ό,τι οι γονείς.

- **Συμμετοχή στην εκπαίδευση των παιδιών.** Όλοι οι γονείς παραδέχονται την αδυναμία τους να βοηθήσουν τα παιδιά στο σπίτι. Στην Κύπρο, υπάρχουν ολόημερα τμήματα δημοτικού σχολείου για τους μαθητές, ώστε να λαμβάνουν υποστήριξη με την εργασία στο σπίτι, αλλά οι γονείς δεν μπορούν να τα πληρώσουν. Στη Φινλανδία, οι γονείς δεν μπορούν να πάνε τους μαθητές στα πρωινά θερινά μαθήματα της σουηδικής γλώσσας, καθώς εργάζονται.

5.4. Ανάγκες

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης, οι μαθητές χρειάζονται ολιστική υποστήριξη, για να καλύψουν τις γλωσσικές, ακαδημαϊκές, κοινωνικές και συναισθηματικές τους ανάγκες:

- **Αρχική και συνεχή γλωσσική και ακαδημαϊκή υποστήριξη.** Όπως έχει ήδη αναφερθεί, υπάρχει ανάγκη για περισσότερη γλωσσική και ακαδημαϊκή υποστήριξη. Η εισαγωγή ή η επέκταση της προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης, πριν από την είσοδο στην κανονική τάξη, καθώς και η υποστήριξη μετά τη μετάβαση είναι ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Οι μαθητές χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη στην εκμάθηση της γλώσσας και σε συγκεκριμένα μαθήματα, όπως η ιστορία, τα μαθηματικά, τα αγγλικά ή άλλες ξένες γλώσσες. Με αυτόν τον τρόπο θα έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, για να εργάζονται ανεξάρτητα στο σπίτι.
- **Κοινωνική και συναισθηματική υποστήριξη.** Οι μαθητές και οι γονείς προτείνουν καθοδήγηση από ντόπιους μαθητές και εξωσχολικές δραστηριότητες (όπως τέχνη, αθλητισμός και χορός) για την υποστήριξη της αλληλεπίδρασης και της γλωσσικής εξάσκησης. Διασκεδαστικές δραστηριότητες στα διαλείμματα (όπως επιτραπέζια παιχνίδια και ποδόσφαιρο) και δραστηριότητες πολιτιστικής ανταλλαγής μπορούν να προωθήσουν περισσότερη αλληλεπίδραση και οι λέσχες υποστήριξης μπορούν να λειτουργήσουν ως ασφαλές περιβάλλον. Απαιτείται συναισθηματική υποστήριξη, για να γίνει η ένταξη ομαλότερη και το σχολικό περιβάλλον ασφαλέστερο: υπηρεσίες συμβουλευτικής και κοινωνικοί λειτουργοί. Οι Πορτογάλοι γονείς ζητούν πιο στοργικούς εκπαιδευτικούς με ενσυναίσθηση και στοργή.

Οι εκπαιδευτικοί/ τα σχολεία χρειάζονται:

- **Συνεχή υποστήριξη και κατάρτιση.** Οι εκπαιδευτικοί ζητούν υλικό υψηλής ποιότητας μεταφρασμένο στη μητρική γλώσσα των μαθητών και έναν μεταφραστή, διαμεσολαβητή ή βοηθό διδασκαλίας, ο οποίος μπορεί να βοηθήσει στην τάξη. Η πρακτική, συνεχής και υποχρεωτική επιμόρφωση σχετικά με τη διαφοροποιημένη μάθηση, την κατάκτηση της γλώσσας και την πολυπολιτισμική εκπαίδευση είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Περισσότερη συνεργασία μεταξύ των συναδέλφων και καλές διαδικασίες υποδοχής και μετάβασης θα υποστηρίξουν πραγματικά τους εκπαιδευτικούς. Οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί ζητούν περισσότερο εξειδικευμένο προσωπικό στο πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε, ενώ οι Έλληνες εκπαιδευτικοί τονίζουν την ανάγκη για καλύτερες υποδομές και περισσότερο προσωπικό, για να μπορούν να διδάσκουν σε τάξεις με μικρότερο αριθμό μαθητών.
- **Περισσότερο ενδοϋπηρεσιακό χρόνο.** Ο χρόνος θα ήταν χρήσιμος για την προσαρμογή του διδακτικού υλικού, περισσότερη συνεργασία, συμμετοχή στην κατάρτιση και για να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούν διασκεδαστικές δραστηριότητες στην τάξη, να προσφέρουν ατομική υποστήριξη και να δοκιμάζουν νέες μεθόδους διδασκαλίας.

- **Πολιτιστική ευαισθητοποίηση και μέτρα.** Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται πολιτισμική ευαισθητοποίηση. Η γνώση του πολιτισμικού υπόβαθρου των μαθητών, για να γίνουν αναφορές και συνδέσεις με τον τοπικό πολιτισμό και η προώθηση του σεβασμού και της αποδοχής μεταξύ των μαθητών μπορεί να μειώσει τις διακρίσεις και τις συγκρούσεις. Οι Πορτογάλοι συμμετέχοντες τόνισαν την ανάγκη για αυστηρότερες πολιτικές κατά του ρατσισμού ή για καλύτερες πρακτικές για την πολιτιστική ενσωμάτωση, όπως τακτικές συναντήσεις όπου οι μαθητές μπορούν να συζητούν τα προβλήματα.

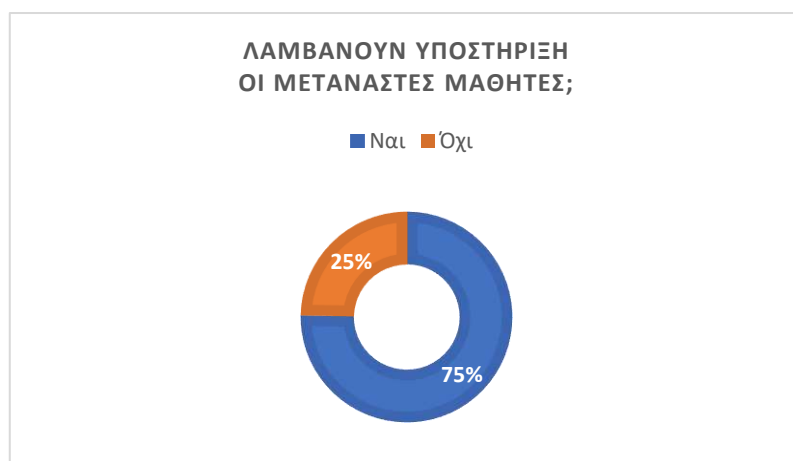
Οι μετανάστες γονείς χρειάζονται:

- **Υποστήριξη για την εκμάθηση της γλώσσας και την πολιτιστική ενσωμάτωση.** Οι γονείς στην Κύπρο ζητούν μαθήματα που να προσφέρει το σχολείο ή ο δήμος σε όσους ενδιαφέρονται για τη γλώσσα και τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής. Αυτή ήταν μια πρακτική που εφαρμόστηκε στο σχολείο τους πριν από την πανδημία COVID-19.
- **Περισσότερη συμμετοχή.** Οι γονείς χρειάζονται περισσότερη καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των σχολείων ή περισσότερες δραστηριότητες, για να αλληλεπιδρούν με τη σχολική κοινότητα. Οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί προτείνουν μια πιο συστηματοποιημένη εμπλοκή: ένας γονέας από άλλο πολιτισμικό ή γλωσσικό υπόβαθρο μπορεί να συμμετέχει στην επιτροπή καθοδήγησης του σχολείου.

5.5. Καλές Πρακτικές

Η έρευνα πεδίου ανέδειξε ορισμένες καλές πρακτικές που εφαρμόζονται ήδη στις χώρες-εταίρους:

- **Ακαδημαϊκή και συναισθηματική υποστήριξη.** Σύμφωνα με 67 από τους 89 εκπαιδευτικούς που απάντησαν στην έρευνα σε όλες τις χώρες, οι μετανάστες μαθητές λαμβάνουν υποστήριξη στα σχολεία (Σχήμα 8). Στη Φινλανδία, οι μαθητές έχουν προπαρασκευαστική εκπαίδευση διάρκειας 1 έτους και επιπλέον υποστήριξη σε μαθήματα που τους δυσκολεύουν (Ιστορία), καθώς και κοινωνική υποστήριξη μέσω εξωσχολικών δραστηριοτήτων (χορός, ποδόσφαιρο, Παρασκευές-διασκεδαστικές ημέρες). Στην Κύπρο, οι μαθητές λαμβάνουν 2 χρόνια γλωσσικής υποστήριξης κατά την άφιξή τους και ακαδημαϊκή εξατομικευμένη υποστήριξη μέσω του προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε. Η τοποθέτηση σε χαμηλότερες τάξεις είναι, σύμφωνα με τους γονείς στην Κύπρο, μια καλή πρακτική, καθώς δίνει χρόνο στα παιδιά να επικεντρωθούν στη γλώσσα κατά την πρώτη περίοδο στο νέο σχολείο (πράγματι όλα τα παιδιά που ερωτήθηκαν μιλούσαν καλά ελληνικά). Στην Πορτογαλία, οι μαθητές λαμβάνουν επιπλέον ακαδημαϊκή και συναισθηματική υποστήριξη από ψυχολόγους και ομάδες ευημερίας. Στην Ελλάδα, υπάρχουν εισαγωγικά μαθήματα κατά την άφιξη, αλλά μόνο εάν εγγραφεί ο απαιτούμενος αριθμός μαθητών.

Σχήμα 8: Υποστήριξη στους μετανάστες μαθητές

- **Διαθέσιμη υποστήριξη για τους εκπαιδευτικούς.** Σύμφωνα με τους Φινλανδούς και Πορτογάλους εκπαιδευτικούς, υπάρχουν κάποιοι σχολικοί βοηθοί, διερμηνείς ή μεταφραστικά εργαλεία που βοηθούν στις συναντήσεις με τους γονείς. Υπάρχουν κάποιες ευκαιρίες κατάρτισης, όπως το πρόγραμμα Sprakstark στη Φινλανδία (το οποίο δεν τρέχει πλέον) και τα υποχρεωτικά ετήσια σεμινάρια στην Κύπρο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών, τα οποία προωθούν την ανταλλαγή γνώσεων, αλλά εναπόκειται στους εκπαιδευτικούς να τα παρακολουθήσουν. Το Υπουργείο και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην Κύπρο παρέχουν προαιρετική κατάρτιση για τη διδασκαλία μεταναστών, εκπαιδευτικό υλικό συμπερίληψης και έναν οδηγό για την ένταξη των μεταναστών μαθητών. Σύμφωνα με την έρευνα (Σχήμα 9), η πλειονότητα των Φινλανδών και των Κυπρίων εκπαιδευτικών συμφωνούν ότι λαμβάνουν υποστήριξη (36 στους 43). Την ίδια γνώμη έχουν και 12 στους 20 Έλληνες εκπαιδευτικούς. Ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των Πορτογάλων εκπαιδευτικών αρνούνται ότι λαμβάνουν υποστήριξη (24 στους 26), παραδέχονται, ταυτόχρονα, τη συνεργασία τους με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους που βοηθούν τους μετανάστες μαθητές και τις οικογένειές τους και την υποστήριξη που λαμβάνουν από τη διεύθυνση του σχολείου.

Σχήμα 9: Υποστήριξη εκπαιδευτικών

- **Συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών.** Συνολικά, 68 από τους 89 συμμετέχοντες στην έρευνα (Σχήμα 10) συμφωνούν ότι υπάρχει καλή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών με τη μορφή του συν-σχεδιασμού μαθημάτων με τους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών ή τους υπεύθυνους της προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης και της συζήτησης της προόδου των μαθητών, της ανταλλαγής υλικού και καλών πρακτικών. Στην Πορτογαλία, υπάρχει συνεργασία και μεταξύ των σχολείων.

Σχήμα 10: Συνεργασία εκπαιδευτικών

- **Περιβάλλον συμπερίληψης.** Στην περίπτωση της Φινλανδίας και της Κύπρου, οι γονείς και οι μαθητές φαίνονται πολύ ευχαριστημένοι με το σχολικό περιβάλλον σε γενικές γραμμές. Οι εκπαιδευτικοί είναι στοργικοί και ευγενικοί (παρατήρηση που έκαναν και ορισμένοι μετανάστες μαθητές στην Ελλάδα) και προσπαθούν να εμπλέξουν τους μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία και να προωθήσουν την αλληλεπίδραση. Υπάρχει αλληλεπίδραση με άλλους συνομηλίκους μέσα στο σχολείο.
- **Συμμετοχή των γονέων.** Ορισμένα σχολεία προσπαθούν να εμπλέξουν τους γονείς, παρά το γλωσσικό εμπόδιο και το χαμηλό ενδιαφέρον που δείχνουν μερικές φορές για την εκπαίδευση των παιδιών τους (Κύπρος). Στην περίπτωση της Φινλανδίας, οι γονείς ενημερώνονται για το σχολικό σύστημα και για το πώς μπορούν να υποστηρίξουν τα παιδιά τους. Συμμετέχουν επίσης σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, όπως αθλητικές εκδηλώσεις, εθελοντικές εργασίες στην αυλή του σχολείου, εκδηλώσεις με πρώην μετανάστες μαθητές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Γίνεται επίσης προσπάθεια για τη συμμετοχή των γονέων στα διοικητικά συμβούλια των σχολείων. Στην Πορτογαλία, το σχολείο συνεργάζεται με κοινωνικούς λειτουργούς για την εμπλοκή των οικογενειών μεταναστών.
- **Πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών για τη συμμετοχή των μαθητών.** Εξαρτάται από την προθυμία των εκπαιδευτικών να υποστηρίξουν τους μετανάστες μαθητές όσο μπορούν. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί μοιράστηκαν κάποιες καλές πρακτικές που χρησιμοποιούν:
  - αρχική αξιολόγηση των ακαδημαϊκών γνώσεων των μαθητών
  - εξατομικευμένη/ διαφοροποιημένη μάθηση
  - χρήση της γλώσσας του σώματος
  - οπτικοακουστική υποστήριξη (εικόνες, βίντεο, PPT)
  - χρήση μουσικής, κίνησης, τεχνολογίας, παιχνιδιών ενσυναίσθησης, ομαδικής εργασίας
  - καθοδήγηση, υποστήριξη από συμμαθητές για την προώθηση της συνεργασίας
  - εξοικείωση με την κουλτούρα και τη γλώσσα των μαθητών
  - ενθάρρυνση της αλληλεπίδρασης εντός και εκτός τάξης (αθλητικές, θεατρικές ομάδες)
  - ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης στον δικό τους χρόνο
  - προετοιμασία διαπολιτισμικού υλικού στον δικό τους χρόνο.

6. Σχέδιο Δράσης Inclusive Hubs

Με βάση τα αποτελέσματα των ερευνών γραφείου και πεδίου, οι εταίροι ανέπτυξαν τα εθνικά τους σχέδια δράσης. Ενώ οι εθνικές πραγματικότητες συχνά διαφέρουν όσον αφορά το πολιτικό περιβάλλον, την εκπαιδευτική πολιτική και τους διαθέσιμους πόρους, οι προκλήσεις και οι ανάγκες παραμένουν ως επί το πλείστον οι ίδιες. Όλες οι χώρες - εταίροι χρειάζονται μια σαφή εθνική στρατηγική για την συμπερίληψη των μεταναστών μαθητών και οικογενειών στο σχολικό σύστημα. Ως εκ τούτου, οι συστάσεις τους συνοψίζονται στο πιο κάτω **σχέδιο δράσης του έργου**, που εστιάζει σε τέσσερις τομείς δράσης:

1. **Γλωσσική και ακαδημαϊκή υποστήριξη.** Απαιτούνται καλύτερες διαδικασίες υποδοχής και μετάβασης, καθώς και ένα στοχευμένο πρόγραμμα γλωσσικής και ακαδημαϊκής υποστήριξης, προκειμένου οι μαθητές να αντεπεξέλθουν στο νέο σχολικό σύστημα:
  - α. Εισαγωγή ή επέκταση των τάξεων υποδοχής με ευέλικτο αναλυτικό πρόγραμμα για την παροχή πιο εξατομικευμένης υποστήριξης και προετοιμασίας για την είσοδο στις γενικές τάξεις.
  - β. Ευέλικτη μετάβαση στις γενικές τάξεις. Αξιολόγηση των ικανοτήτων των μαθητών πριν προχωρήσουν στη μετάβαση και παροχή συνεχούς υποστήριξης μετά τη μετάβαση.
  - γ. Επέκταση των διαθέσιμων γλωσσικών μαθημάτων κατά τη διάρκεια του σχολικού ωραρίου. Υποχρεωτικά καλοκαιρινά ή απογευματινά μαθήματα για όσους έχουν χαμηλή γλωσσική ικανότητα μέχρι το τέλος του υφιστάμενου προγράμματος γλωσσικής υποστήριξης.
  - δ. Παροχή πρόσθετης υποστήριξης. Απογευματινά μαθήματα για μαθητές που χρειάζονται υποστήριξη σε άλλα μαθήματα ή στις εργασίες τους (στη μητρική τους γλώσσα).
  - ε. Συστηματική και βελτιωμένη αρχική, διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση για τη διάγνωση των αναγκών και την παρακολούθηση της προόδου στη γλώσσα και σε άλλα βασικά μαθήματα.
2. **Συναισθηματική υποστήριξη και κοινωνική ένταξη.** Η προώθηση της αποδοχής, της αλληλεπίδρασης και της κοινωνικής ένταξης στο σχολικό περιβάλλον είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία των μαθητών:
  - α. Υποστήριξη και καθοδήγηση από ομοτίμους. Λέσχη υποστήριξης για τους μετανάστες μαθητές, που θα παρέχει έναν ασφαλή χώρο, για να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και να προσφέρουν αμοιβαία βοήθεια. Ανάπτυξη σχέσεων μεταναστών μαθητών με ντόπιους, οι οποίοι θα είναι οι μέντορές τους, ώστε να τους βοηθήσουν να προσανατολιστούν στο σχολικό περιβάλλον, να δημιουργήσουν φίλιες και να αναπτύξουν την αίσθηση του ανήκειν.
  - β. Μέτρα κατά του εκφοβισμού, ώστε να διασφαλιστεί ότι για συμπεριφορές διακρίσεων υπάρχουν σαφώς καθορισμένες συνέπειες και επιβάλλονται τιμωρίες. Ομαδικές συναντήσεις στις οποίες οι μαθητές μπορούν να συζητούν ανοιχτά για τον εκφοβισμό και την ακατάλληλη συμπεριφορά, ώστε να ενισχυθεί μια κουλτούρα κοινής ευθύνης.
  - γ. Εκδηλώσεις πολιτισμικής ευαισθητοποίησης για τους μαθητές, το προσωπικό του σχολείου και τους γονείς, για να αναδειχθεί η διαφορετικότητα και να εκτιμηθεί ο πλούτος όλων των πολιτισμών που υπάρχουν στο σχολείο.
  - δ. Εξωσχολικές δραστηριότητες συμπερίληψης. Σύλλογοι αθλητισμού, μουσικής και τεχνών, οι οποίοι μπορούν να φέρουν τους μαθητές κοντά ανεξάρτητα από τυχόν γλωσσικά ή πολιτισμικά εμπόδια και να ενισχύσουν την αίσθηση του ανήκειν.
  - ε. Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης ή συμβουλευτικής στους μαθητές και τις οικογένειές τους.

3. **Υποστήριξη των εκπαιδευτικών.** Η υποστήριξη των εκπαιδευτικών είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση της σχολικής επιτυχίας των μεταναστών μαθητών.
  - α. Συνεχής, πρακτική και υποχρεωτική κατάρτιση σε όλο το προσωπικό των σχολείων σχετικά με την πολυπολιτισμική εκπαίδευση, την πολιτισμική ευαισθησία και τις στρατηγικές συμπεριληπτικής διδασκαλίας.
  - β. Εκπαιδευτικό υλικό που είναι ενημερωμένο, μεταφρασμένο στη μητρική γλώσσα των μαθητών και το οποίο αντανακλά διαφορετικούς πολιτισμούς και προοπτικές.
  - γ. Παροχή βοηθών διδασκαλίας που γνωρίζουν τη μητρική γλώσσα των μαθητών και μεταφραστών/διαμεσολαβητών, ιδίως σε σχολεία με μεγάλο αριθμό μεταναστών μαθητών για την υποστήριξη της καθημερινής διδασκαλίας, της επικοινωνίας και των συναντήσεων εκπαιδευτικών-γονέων.
  - δ. Παροχή καλών και αξιόπιστων προγραμμάτων και εφαρμογών ψηφιακής μετάφρασης.
  - ε. Στελέχωση με προσωπικό και βελτίωση των υποδομών για τη μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τάξη.
  - στ. Εξειδικευμένο και σταθερό προσωπικό για την εκμάθηση γλωσσών.
  - ζ. Ενδοϋπηρεσιακός χρόνος για συνεργασία, εξάσκηση στη διαθεματική προσέγγιση και χρήση διαδραστικών μεθόδων διδασκαλίας και οπτικοακουστικού υλικού για την ενίσχυση της κατανόησης και της εμπλοκής των μαθητών με διαφορετικό υπόβαθρο.

4. **Συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας.** Η συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας στη μαθησιακή διαδικασία και στις σχολικές δραστηριότητες είναι επίσης σημαντική.
  - α. Προγράμματα προσανατολισμού για την ενημέρωση των γονέων σχετικά με το νέο αναλυτικό πρόγραμμα, τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις του σχολείου, τις πολιτικές για την εισαγωγή, την πιστοποίηση, τα ακαδημαϊκά προβλήματα και τα συστήματα διασύνδεσης με το σχολείο.
  - β. Παροχή μαθημάτων σε μετανάστες γονείς, οι οποίοι επιθυμούν να μάθουν την επίσημη γλώσσα της χώρας υποδοχής για την καλύτερη υποστήριξη των παιδιών τους στο σπίτι και την αποτελεσματική επικοινωνία με το σχολείο.
  - γ. Εργαστήρια και εκδηλώσεις για τους γονείς, που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν καλύτερα το εκπαιδευτικό σύστημα, να υποστηρίξουν τη μάθηση των παιδιών τους, να τα εξοικειώσουν με τα νέα πολιτιστικά πρότυπα ή να μοιραστούν τις παραδόσεις και τον πολιτισμό τους με τους ντόπιους γονείς.
  - δ. Ενεργή συμμετοχή των γονέων στους συλλόγους γονέων- εκπαιδευτικών.
  - ε. Συνεργασία με τοπικές κοινοτικές οργανώσεις για την παροχή πρόσθετης υποστήριξης και πόρων για οικογένειες με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

7. Συμπέρασμα

Η έρευνα γραφείου και πεδίου αποκαλύπτει τις κοινές προκλήσεις και ανάγκες των μαθητών, των εκπαιδευτικών, των σχολείων και των γονέων σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες - Πορτογαλία, Φινλανδία, Κύπρος και Ελλάδα. Οι κύριες προκλήσεις περιλαμβάνουν τη γλώσσα και την επικοινωνία, τη χαμηλή εμπλοκή των μεταναστών μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, τις ανεπαρκείς διαδικασίες υποδοχής και μετάβασης, την έλλειψη κοινωνικής ένταξης, την έλλειψη ενδοϋπηρεσιακού χρόνου και πρακτικής και συνεχούς κατάρτισης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών. Η έρευνα γραφείου αναδεικνύει τις διακρίσεις και τη συνεργασία των εκπαιδευτικών μεταξύ των προκλήσεων, ενώ η έρευνα πεδίου καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει καλή συνεργασία των εκπαιδευτικών και ότι οι διακρίσεις επικρατούν κυρίως στα πορτογαλικά σχολεία παρά στις άλλες χώρες-εταίρους. Η έλλειψη γονικής εμπλοκής διερευνάται επίσης στην έρευνα πεδίου.

Οι χώρες-εταίροι έχουν κάνει πρόσφατα κάποια βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Οι καλές πρακτικές περιλαμβάνουν τάξεις υποδοχής για νεοαφιχθέντες μετανάστες και νομοθεσία για την προώθηση της συμπερίληψης (Φινλανδία), μαθήματα εκμάθησης γλωσσών (Κύπρος και Ελλάδα), ψυχολογική υποστήριξη από κοινωνικούς λειτουργούς και άλλους εμπειρογνώμονες (Πορτογαλία), συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα για την εξασφάλιση χρηματοδότησης και ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης και πρωτοβουλίες και προθυμία των ίδιων των εκπαιδευτικών να υποστηρίξουν τους μαθητές τους.

Φυσικά, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης. Απαιτούνται επίσημες στρατηγικές συμπερίληψης, για να εξασφαλιστεί η ομαλή ένταξη των μεταναστών μαθητών στα εθνικά σχολεία. Οι μαθητές χρειάζονται γλωσσική, ακαδημαϊκή, συναισθηματική και κοινωνική υποστήριξη. Οι εκπαιδευτικοί σίγουρα θα επωφεληθούν από πιο στοχευμένα, πρακτική και συνεχή κατάρτιση, από ενημερωμένο, πολιτισμικά ευαίσθητο υλικό και από περισσότερο ενδοϋπηρεσιακό χρόνο, για να διερευνήσουν τρόπους συμπεριληπτικής διδασκαλίας. Η καλύτερη υποδομή και χρηματοδότηση είναι σημαντικές για τα σχολεία, ώστε να μπορούν να διεξάγουν προγράμματα προσανατολισμού για τους γονείς, να οργανώνουν διαπολιτισμικές εκδηλώσεις και να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς μεταφραστές, διαμεσολαβητές και βοηθούς διδασκαλίας.

8. Αναφορές

DIREÇÃO-GERAL DE ESTATÍSTICAS DA EDUCAÇÃO E CIÊNCIA – DGEEC, (2022), Perfil do Aluno, 2020/2021, accessed in March 2023:

[https://www.dgeec.mec.pt/np4/97/%7B\\$clientServletPath%7D/?newsId=147&fileName=DGEEC_DSE_E_2022_PERFIL_DO_ALUNO_2021.pdf](https://www.dgeec.mec.pt/np4/97/%7B$clientServletPath%7D/?newsId=147&fileName=DGEEC_DSE_E_2022_PERFIL_DO_ALUNO_2021.pdf)

European Commission, 2019. https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/road-integration-education-and-migration_en

European Commission, 2021, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en#migration-to-and-from-the-eu

Hellenic Statistical Authority. (2022, 11 3). Retrieved March 3, 2023, from https://www.statistics.gr/statistics/pop?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath=%2Fview_content.jsp&c

Ministry of Education, Culture, Sport and Youth (MECSY). (2021). *Annual Report 2021*. https://archeia.moec.gov.cy/mc/605/annual_report_2021_en.pdf

OECD (2022), Review of Inclusive Education in Portugal, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a9c95902-en>, accessed in March 2023: <https://www.oecd.org/publications/review-of-inclusive-education-in-portugal-a9c95902-en.htm>

Prodromou P. (2022, July). *Δήλωση του Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας σε συνέντευξη Τύπου στο Υπουργείο για την ενίσχυση των διαδικασιών υποδοχής και ομαλής ένταξης των μαθητών/τριών με μεταναστευτική βιογραφία και της ελληνομάθειας [Statement by the Minister of Education, Sports and Youth at a press conference at the Ministry about strengthening the reception and smooth integration of students with an immigrant biography and Greek language proficiency]* [Speech transcript] <https://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp14234a>

Statista (2022). Countries and regions: Finland. <https://www.statista.com/study/25504/finland-statista-dossier/>

Statistics Finland (2022). <https://www.stat.fi/en/publication/cl8n2djzw3b360cvz35t3up2r>

UNHCR. (2019). UNHCR, UNICEF and IOM urge European states to boost education for refugee and migrant children. UNHCR Cyprus. <https://www.unhcr.org/cy/2019/09/11/unhcr-unicef-and-iom-urge-european-states-to-boost-education-for-refugee-and-migrant-children/>

9. Παραρτήματα

9.1. Έντυπο Συγκατάθεσης

Inclusive Hubs: Ολιστική προσέγγιση

για τον μετασχηματισμό των σχολείων σε κέντρα συμπερίληψης

Έντυπο Συγκατάθεσης Συμμετέχοντα – Ομάδα Εστίασης

Δηλώνω ότι:

- Συναινώ να συμμετάσχω στην Ομάδα Εστίασης, που διοργανώνεται από (χώρα - εταίρος) στις (ημερομηνία), στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 2 του ευρωπαϊκού έργου "Inclusive Hubs" - Αριθμός Έργου: 2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160.
- Έχω ενημερωθεί για το έργο και έχω κατανοήσει περί τίνος πρόκειται και τι επιδιώκει.
- Έχω ενημερωθεί ότι σε περίπτωση που ληφθούν φωτογραφίες, θα είναι αποκλειστικά για εσωτερική χρήση από τους συντονιστές και τους διοργανωτές και για δραστηριότητες διάδοσης.
- Μπορώ να επιλέξω να μην απαντήσω σε καμία από τις ερωτήσεις που θα μου υποβληθούν και να σταματήσω να συμμετέχω στην Ομάδα Εστίασης οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμώ. Κατά τη διάρκεια της Ομάδας Εστίασης ή στο τέλος της, μπορώ να ζητήσω να τροποποιήσω ή να αφαιρέσω ορισμένες από τις παρατηρήσεις μου.
- Το όνομά μου δεν θα δημοσιευθεί, ούτε θα κοινοποιηθεί σε κανέναν εκτός της ομάδας έργου.
- Οι πληροφορίες που θα παρέχω θα χρησιμοποιηθούν μόνο για το έργο αυτό και για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του.
- Κάθε συμμετέχοντας θα πρέπει να σέβεται τα προσωπικά δεδομένα των άλλων μελών της ομάδας. Αντιλαμβάνομαι πλήρως ότι οι πληροφορίες που παρέχονται από εμένα ή τα άλλα μέλη της ομάδας θα πρέπει να τηρούνται εμπιστευτικά.
- Η συμμετοχή μου είναι εθελοντική και είμαι ελεύθερος/η να αποσυρθώ ανά πάσα στιγμή, χωρίς να αναφέρω κανέναν λόγο.
- Έχω λάβει την πρόσκληση με τις πληροφορίες, την έχω διαβάσει και κατανοώ με σαφήνεια τη διαδικασία που θα ακολουθήσω.

Όνοματεπώνυμο: _____

Ηλεκτρονική διεύθυνση: _____

Υπογραφή: _____

Ημερομηνία: _____

9.2. Ερωτήσεις Έρευνας Πεδίου

A. Ερωτήσεις ομάδας εστίασης

A.1. Μετανάστες μαθητές

- Φοιτάτε σε δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο στη χώρα υποδοχής; Για πόσο καιρό;
- Πηγαίνατε σχολείο πριν μετακομίσετε στη χώρα αυτή; Για πόσο καιρό;
- Πόσο διαφορετικό ήταν το προηγούμενο σχολείο σας σε σύγκριση με αυτό στο οποίο φοιτάτε τώρα;
- Τι είδους προκλήσεις αντιμετωπίζετε τώρα/ είχατε αντιμετωπίσει στο σημερινό σας σχολείο; (δώστε μερικά παραδείγματα: γλώσσα, επικοινωνία, δημιουργία φίλων, να ακολουθείτε τον δάσκαλο στην τάξη, να μελετάτε μόνοι σας, να κάνετε τις εργασίες σας, χαμηλή επίδοση, διακρίσεις)
- Τι θα θέλατε να βελτιώσει το σχολείο σας; Ποιες είναι οι ανάγκες σας;
- Κάποιες καλές πρακτικές/μέτρα που είδατε στο σχολείο σας, οι οποίες σας βοήθησαν να νιώσετε καλύτερα, να ενταχθείτε καλύτερα, να έχετε καλύτερες επιδόσεις;

A.2. Μετανάστες γονείς

- Τα παιδιά σας φοιτούν σε δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο στη χώρα υποδοχής; Για πόσο καιρό;
- Τα παιδιά σας φοιτούσαν σε σχολείο πριν μετακομίσουν στη χώρα αυτή; Για πόσο καιρό;
- Τι είδους προκλήσεις αντιμετωπίζουν τώρα/είχαν αντιμετωπίσει τα παιδιά σας στο σημερινό τους σχολείο; (δώστε παραδείγματα: γλώσσα, επικοινωνία, δημιουργία φίλων, παρακολούθηση του δασκάλου στην τάξη, εκτέλεση των εργασιών στο σπίτι, αυτόνομη μελέτη, χαμηλές επιδόσεις στα τεστ, δυσκολίες στην ανάγνωση και τη γραφή, διακρίσεις)
- Τι θα θέλατε να βελτιώσει το σχολείο των παιδιών σας; Ποιες είναι οι ανάγκες σας;
- Κάποιες καλές πρακτικές/μέτρα που εφαρμόζονται στο σχολείο των παιδιών σας σχετικά με την ένταξη των μεταναστών μαθητών;

A.3. Εκπαιδευτικοί

- Εργάζεστε επί του παρόντος με μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο στην τάξη σας/ Έχετε εργαστεί ποτέ με μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο;
- Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις στη διδασκαλία και μάθηση των μεταναστών μαθητών στο σχολείο;
- Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις στην κοινωνική ένταξη των μεταναστών μαθητών στο σχολείο;
- Ποιοι είναι οι λόγοι αυτών των προκλήσεων;
- Βλέπετε διαφορές στη μαθησιακή διαδικασία μεταξύ ντόπιων και μεταναστών μαθητών; Τι είδους διαφορές; Πώς μπορούμε να καλύψουμε αυτές τις διαφορές;
- Έχετε κάποια υποστήριξη ή κατάρτιση για τη διδασκαλία και την υποστήριξη των μεταναστών μαθητών; Τι είδους υποστήριξη; Είναι αποτελεσματική αυτή η υποστήριξη; Χρειάζεστε περισσότερη υποστήριξη; Έχετε προτάσεις;
- Προσφέρει το σχολείο υποστήριξη στους μετανάστες μαθητές για την ένταξη και ενσωμάτωσή τους;
- Συνεργάζεστε με άλλους συναδέλφους, διδακτικό προσωπικό, διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικές αρχές, για να διευκολύνετε τη διδασκαλία/ενσωμάτωση των μεταναστών μαθητών; Με ποιον τρόπο;
- Ποιες ενέργειες εφαρμόζετε προσωπικά, για να διευκολύνετε τη μάθηση και την ένταξη των μεταναστών μαθητών; Υπάρχουν βέλτιστες πρακτικές;
- Τείνουν οι μετανάστες μαθητές να αλληλεπιδρούν περισσότερο με μαθητές της ίδιας εθνικότητας; Γιατί;

B. Ερωτήσεις ερωτηματολογίου

Δήλωση για προσωπικά δεδομένα: Η συμμετοχή σας σε αυτή την ερευνητική μελέτη είναι εθελοντική. Μπορείτε να επιλέξετε να μη συμμετάσχετε. Εάν αποφασίσετε να μην συμμετάσχετε, μπορείτε να αποσυρθείτε ανά πάσα στιγμή.

Η κοινοπραξία του έργου Inclusive Hubs λαμβάνει σοβαρά υπόψη την προστασία της ιδιωτικής σας ζωής και θα χρησιμοποιήσει τα προσωπικά σας στοιχεία με πλήρη εμπιστευτικότητα μόνο για τους αποκλειστικούς σκοπούς του έργου. Όλα τα δεδομένα θα αποθηκευτούν σε προστατευμένη ηλεκτρονική μορφή και η έρευνα δεν περιέχει καμία πληροφορία που μπορεί να σας ταυτοποιήσει προσωπικά. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έχουν μόνο σκοπό μελέτης. Έχετε τον έλεγχο των προσωπικών δεδομένων που μας παρέχετε. Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας ανά πάσα στιγμή για να αλλάξετε ή να διαγράψετε τις πληροφορίες σας.

Συναινώ

Ναι

Όχι

B.1. Τοπικοί φορείς

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στον εκπαιδευτικό τομέα;
  - Δημόσιος υπάλληλος
  - Μέλος του υπουργείου
  - Υπεύθυνος χάραξης πολιτικής
  - Σχολικός επιθεωρητής
  - Ερευνητής/διαχειριστής έργου
  - Άλλο, διευκρινίστε _____
2. Κατά τη γνώμη/εμπειρία σας, ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες μαθητές στα τοπικά σχολεία; (Επιλέξτε όσα ισχύουν)
  - Γλωσσικά εμπόδια/ επικοινωνία
  - Ελλιπής υποδοχή/ μετάβαση
  - Ελλιπής κοινωνική ένταξη
  - Χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις
  - Περιθωριοποίηση/ διακρίσεις
  - Κοινωνικός αποκλεισμός
  - Άλλο, διευκρινίστε _____
3. Τι είδους υποστήριξη παρέχεται στους εκπαιδευτικούς της τοπικής σας κοινότητας, πόλης ή χώρας; (Επιλέξτε όσα ισχύουν)
  - Υποστηρικτικό εκπαιδευτικό υλικό
  - Ευκαιρίες κατάρτισης για διδασκαλία σε πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον
  - Παροχή γλωσσικής υποστήριξης για μετανάστες μαθητές
  - Ενδοϋπηρεσιακός χρόνος για τροποποίηση μαθημάτων, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών
  - Ειδική υποστήριξη στην τάξη
  - Άλλο, διευκρινίστε _____

4. Μπορείτε να προσδιορίσετε 3 πολιτικές/ μέτρα που εφαρμόζονται στη χώρα σας για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών τόσο στη διδασκαλία όσο και στην ένταξη των μεταναστών μαθητών;
5. α. Κατά τη γνώμη σας, είναι αποτελεσματικές αυτές οι πολιτικές/ μέτρα;
  - Ναι
  - Όχιβ. Αν απαντήσατε ναι, μπορείτε να εξηγήσετε γιατί είναι επιτυχημένες αυτές οι πολιτικές/ μέτρα;
6. Υπάρχουν πτυχές αυτών των πολιτικών/ μέτρων που πρέπει να τροποποιηθούν ή να βελτιωθούν; Πώς;
7. α. Συνεργάζεστε με τους εκπαιδευτικούς ή/και τους διευθυντές/ επιθεωρητές/ εκπαιδευτικές αρχές και τους αρμόδιους φορείς για το πώς θα διευκολύνετε την ένταξη/μάθηση των μεταναστών/προσφύγων μαθητών;
  - Ναι
  - Όχιβ. Αν απαντήσατε ναι, μπορείτε να εξηγήσετε τους τρόπους που συνεργάζεστε;
8. α. Υπάρχει κάποιο ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης που παρέχεται στους εκπαιδευτικούς σε τοπικό επίπεδο σε σχέση με τη διδασκαλία σε πρόσφυγες/μετανάστες μαθητές;
  - Ναι
  - Όχιβ. Αν απαντήσατε ναι, από τι αποτελείται; Είστε ευχαριστημένοι με αυτό;
9. Πώς αντιμετωπίζετε τις ανάγκες των εκπαιδευτικών όσον αφορά τη διδασκαλία μεταναστών/προσφύγων μαθητών; Υπάρχουν τομείς που θεωρείτε ότι χρειάζονται περαιτέρω υποστήριξη;
10. Άλλα σχόλια.

B.2. Μετανάστες γονείς:

Δημογραφικά δεδομένα:

1. Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;
2. Ποια είναι η μητρική γλώσσα των παιδιών σας; (Αν είναι διαφορετική από εσάς)
3. Ποιο είναι το εκπαιδευτικό σας υπόβαθρο;
  - Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
  - Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
  - Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
  - Πτυχίο ή ισοδύναμος τίτλος
  - Μεταπτυχιακό ή ισοδύναμος τίτλος
  - Διδακτορικό ή ισοδύναμος τίτλος
  - Τίποτα από τα πιο πάνω

4. Διάρκεια παραμονής στην (χώρα – εταίρο).
  - Λιγότερο από 12 μήνες
  - 1-3 χρόνια
  - 3-5 χρόνια
  - 5-10 χρόνια
  - 10+ χρόνια
  - Δεν είμαι σίγουρος/η

5. Λόγοι μετανάστευσης (επιλέξτε όσους ισχύουν):
  - Οικονομικές δυσκολίες
  - Καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης
  - Καλύτερες συνθήκες ζωής
  - Πόλεμος
  - Σύγκρουση ή βία
  - Διώξεις
  - Επανένωση με την οικογένεια
  - Προτιμώ να μην απαντήσω

6. Ηλικιακή ομάδα παιδιού/ παιδιών (επιλέξτε όσα ισχύουν):
  - 6 – 9
  - 9 – 12
  - 12 – 15
  - 15 – 18

Άλλες ερωτήσεις:

1. Το παιδί/ τα παιδιά μου φοιτά/ φοιτούν σε:
  - Δημόσιο
  - Ιδιωτικό
  - Δε γνωρίζω

2. Παρακαλώ διευκρινίστε για πόσο καιρό το παιδί/ τα παιδιά σας φοιτά/ φοιτούν στο σημερινό σχολείο:
  - Λιγότερο από 12 μήνες
  - 1-3 χρόνια
  - 3-5 χρόνια
  - 5-10 χρόνια
  - 10+ χρόνια

3. α. Το παιδί/ τα παιδιά σας φοιτούσε/ φοιτούσαν σε σχολείο πριν μετακομίσετε εδώ;
  - Ναι
  - Όχι

β. Αν απαντήσατε ναι, για πόσο καιρό;

  - Λιγότερο από 12 μήνες
  - 1-3 χρόνια
  - 3-5 χρόνια
  - 5-10 χρόνια
  - 10+ χρόνια
  - Δε φοιτούσε/ φοιτούσαν σε σχολείο

4. Τι είδους προκλήσεις αντιμετωπίζουν τώρα/ έχουν αντιμετωπίσει τα παιδιά σας στο σημερινό τους σχολείο; (Επιλέξτε όσα ισχύουν)
  - Γλώσσα/ επικοινωνία
  - Δυσκολία να κάνει φίλους

- Διακρίσεις/ ρατσισμός
- Δυσκολία να ακολουθήσει τον δάσκαλο στην τάξη
- Δυσκολία να μελετήσει μόνο του/ να κάνει την εργασία του στο σπίτι
- Χαμηλοί βαθμοί στις εξετάσεις/ τεστ
- Δυσκολίες ανάγνωσης/ γραφής
- Προκλήσεις με τη χρήση τεχνολογικού εξοπλισμού
- Άλλο, διευκρινίστε _____

5. Τι θα θέλατε να βελτιώσει το σχολείο του παιδιού/ των παιδιών σας; Ποιες είναι οι ανάγκες σας;

6. Κάποιες καλές πρακτικές/ μέτρα που είδατε στο σχολείο του παιδιού / των παιδιών σας, οι οποίες βοηθούν τους μετανάστες μαθητές να αισθάνονται καλύτερα, να ενσωματωθούν καλύτερα, να αποδίδουν καλύτερα;

7. Άλλα σχόλια.

B.3. Μετανάστες μαθητές

Δημογραφικά δεδομένα:

1. Πόσων χρονών είσαι;

- 10-12
- 12-14
- 14-16

2. Φύλο:

- Αγόρι
- Κορίτσι
- Άλλο
- Προτιμώ να μην δηλώσω

3. Ποια είναι η μητρική σου γλώσσα;

4. Πόσο καιρό ζεις εδώ;

- Λιγότερο από 12 μήνες
- 1-3 χρόνια
- 3-5 χρόνια
- 5-10 χρόνια
- 10+ χρόνια
- Δεν είμαι σίγουρος/η

Άλλες ερωτήσεις:

1. Το σχολείο μου είναι:

- Δημόσιο
- Ιδιωτικό
- Δεν είμαι σίγουρος/η

2. Πόσο καιρό φοιτάς στο σχολείο αυτό;

- Λιγότερο από 12 μήνες

- 1-3 χρόνια
  - 3-5 χρόνια
  - 5-10 χρόνια
  - 10+ χρόνια
3. Πήγαινες σχολείο πριν έρθεις εδώ;
- Ναι
  - Όχι
4. Αν απάντησες ναι στην ερώτηση 3, για πόσο καιρό πήγαινες σχολείο πριν έρθεις εδώ;
- Λιγότερο από 12 μήνες
  - 1-3 χρόνια
  - 3-5 χρόνια
  - 5-10 χρόνια
  - 10+ χρόνια
5. Πόσο διαφορετικό ήταν το προηγούμενο σου σχολείο σε σχέση με αυτό;
6. Τι δυσκολίες αντιμετωπίζεις/ αντιμετωπίζες στο σχολείο αυτό;
- Γλώσσα/ επικοινωνία
  - Να κάνω φίλους
  - Διακρίσεις/ ρατσισμός
  - Να καταλάβω το μάθημα στην τάξη
  - Να διαβάσω μόνος/η μου ή να κάνω τις εργασίες στο σπίτι
  - Χαμηλή βαθμολογία στα διαγωνίσματα
  - Να γράφω/ να διαβάζω
  - Να χρησιμοποιώ την τεχνολογία
  - Άλλο: _____
7. Τι θα ήθελες να βελτιώσει το σχολείο σου; Τι ανάγκες έχεις;
8. Παρατήρησες κάποια καλή πρακτική στο σχολείο σου που βοήθησε εσένα ή άλλους μετανάστες μαθητές να νιώσουν καλύτερα, να ενταχθούν, να έχουν καλύτερες επιδόσεις στο σχολείο;
9. Άλλα σχόλια.

B.4. Εκπαιδευτικοί

Δημογραφικά δεδομένα:

1. Εργάζομαι σε
- Δημόσιο σχολείο
  - Ιδιωτικό σχολείο
2. Ποια είναι η θέση/ ρόλος σας στο σχολείο;
- Υπεύθυνος/η τάξης
  - Εκπαιδευτικός συγκεκριμένων μαθημάτων (ειδικότητα)
  - Βοηθητικό εκπαιδευτικό προσωπικό
  - Διευθυντής/ντρια
  - Άλλο, διευκρινίστε _____
3. Διάρκεια εκπαιδευτικής εμπειρίας:

- Λιγότερο από ένα χρόνο
- 1-5 χρόνια
- 5-10 χρόνια
- 10-15 χρόνια
- 15+ χρόνια

4. Σε τι ηλικιακή ομάδα διδάσκετε συνήθως; (Επιλέξτε όσα ισχύουν)

- 6-9 ετών
- 9-12 ετών
- 12-16 ετών
- 16-18 ετών

5. Τι διδάσκετε;

Άλλες ερωτήσεις:

1. Έχετε εργαστεί ξανά ή εργάζεστε με μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία;

- Ναι
- Όχι

2. α. Κατά τη γνώμη σας, ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις στη διδασκαλία, μάθηση και κοινωνική ένταξη των μεταναστών μαθητών; Σημειώστε τις σοβαρότερες.

- Γλώσσα
- Ανεπαρκής είσοδος στο σχολικό σύστημα/ μετάβαση σε σχολικές βαθμίδες
- Ανεπαρκής κοινωνική ένταξη
- Χαμηλές σχολικές επιδόσεις
- Περιθωριοποίηση/ διακρίσεις
- Κοινωνικός αποκλεισμός
- Άλλο, διευκρινίστε _____

β. Ποιος είναι ο λόγος των δυσκολιών αυτών;

3. α. Υπάρχουν διαφορές στη διαδικασία μάθησης των ντόπιων και των μεταναστών μαθητών;

- Ναι
- Όχι

β. Αν απαντήσατε ναι, παρακαλώ εξηγήστε τις διαφορές αυτές. Πώς μπορούν να μειωθούν;

4. α. Λαμβάνετε υποστήριξη ή κατάρτιση σχετικά με το πώς να διδάσκετε μετανάστες μαθητές;

- Ναι
- Όχι

β. Αν απαντήσατε ναι, τι είδους υποστήριξη λαμβάνετε;

- Υποστηρικτικό εκπαιδευτικό υλικό
- Ευκαιρίες κατάρτισης για διδασκαλία σε πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον
- Παροχή γλωσσικής υποστήριξης για μετανάστες μαθητές
- Ενδοϋπηρεσιακός χρόνος για τροποποίηση μαθημάτων, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών
- Ειδική υποστήριξη στην τάξη
- Καμία υποστήριξη
- Άλλο, διευκρινίστε _____

5. Πόσο αποτελεσματική είναι η κατάρτιση ή υποστήριξη που λαμβάνετε (σε κλίμακα από 1 έως 5)
- 1 – καθόλου
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5 – πάρα πολύ
6. Ποιες είναι οι ανάγκες σας (αν έχετε) σχετικά με τη διδασκαλία και αλληλεπίδραση με μετανάστες μαθητές και τις οικογένειές τους;
7. α. Το σχολείο σας παρέχει υποστήριξη στους μετανάστες μαθητές για την συμπερίληψή τους στο σχολικό περιβάλλον;
- Ναι
  - Όχι
- β. Αν απαντήσατε ναι, τι είδους υποστήριξη παρέχει το σχολείο;
8. α. Συναντιέστε, προγραμματίζετε, προβληματίζεστε, συνεργάζεστε με άλλους (π.χ. συναδέλφους, διδακτικό προσωπικό, διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικές αρχές) σχετικά με τρόπους διευκόλυνσης της διδασκαλίας/ένταξης των μεταναστών μαθητών;
- Ναι
  - Όχι
- β. Αν απαντήσατε ναι, αναφέρετε 2 τρόπους συνεργασίας.
9. Αναφέρετε μερικές στρατηγικές που εφαρμόζετε προσωπικά, για να διευκολύνετε τη μάθηση και την ένταξη των μεταναστών μαθητών; Έχετε καλές πρακτικές/ εισηγήσεις;
10. Άλλα σχόλια.

TRANSFORMING SCHOOLS INTO INCLUSIVEHUBS

**Co-funded by
the European Union**

INCLUSIVE HUBS - A WHOLE SCHOOL APPROACH TO TRANSFORM SCHOOLS INTO INCLUSIVE HUBS – PROJECT
NUMBER: 2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

